

HÅLLBARHETSBEDÖMNING OSBY ÖVERSIKTSPLAN

2023-06-05

UPPDRAG

332882, ÖP Osby kommun

Titel på rapport:

HÅLLBARHETSBEDÖMNING OSBY ÖVERSIKTSPLAN

Status:

Slutversion samråd

Datum:

2023-06-05

MEDVERKANDE

Beställare:

Osby kommun

Kontaktperson:

Jan Persson

Konsult:

Tyréns Sverige AB

Ansvarig

hållbarhetsbedömning:

Ida Marttila

Projektgrupp:

Ida Marttila

Elin Norman

Johan Wahlgren

Mats Svensson

Kvalitetsgranskare:

Cristiano Piga

Anna Vindelman

SAMMANFATTNING

INLEDNING

Osby kommun har tagit fram ett förslag till en ny översiktsplan. En översiktsplan är, enligt miljöbalkens definition en plan som alltid kan antas innebära betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning ska därför genomföras för översiktsplanen och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska upprättas. Osby kommun har valt att utvidga miljöbedömningen till en hållbarhetsbedömning där ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter konsekvensbedöms. Hållbarhetsbedömningen uppfyller miljöbalkens krav på miljökonsekvensbeskrivningar. Bedömningar har genomförts integrerat och parallellt med översiktsplanarbetet.

AVGRÄNSNING OCH METOD

Miljökonsekvens- och hållbarhetsbeskrivningens avgränsning har arbetats fram tillsammans med Osby kommun och stämts av i ett avgränsningssamråd med Länsstyrelsen i Skåne län. De aspekter som bedömts som relevanta att bedöma är Resurser och klimat, Naturmiljö och biologisk mångfald, Kulturmiljö och stadsbild Bostäder och sysselsättning, Hälsa och livskvalitet och Delaktighet och demokrati. Aspekter med risk för betydande miljöpåverkan som bedömts relevanta att bedöma är klimatpåverkan och vatten inklusive miljö kvalitetsnormer.

De delar i konsekvensbeskrivningen som handlar om miljöaspekter som bedöms kunna medföra betydande miljöpåverkan (vatten och klimatpåverkan) tydliggörs med en grön textruta.

Konsekvensbedömningen har fokuserat på att identifiera hur situationen ser ut i kommunen idag för respektive aspekt och därefter bedömt konsekvenserna för vardera aspekt av planförslaget. I bedömningen har fokus varit på översiktsplanens ställningstaganden och på markanvändningskartan. För att systematisera och underlätta konsekvensbedömningen används bedömningsgrunder i form av lagar, värdebeskrivningar och hållbarhetsmål.

Hållbarhetsbedömningen omfattar i första hand samma geografiska område som översiktsplanen, det vill säga hela Osby kommun och samma planeringshorisont som översiktsplanen, vilken är år 2040.

Bedömningen av planförslaget sker iterativt med återkoppling till kommunen, vilket medför att hållbarhetsbedömningen har möjlighet att påverka innehållet i översiktsplanen.

ALTERNATIV

I hållbarhetsbedömningen bedöms konsekvenserna av planförslaget och nollalternativet. Nollalternativet beskriver den förväntade utvecklingen i kommunen om planförslaget inte antas. Nollalternativet innebär därmed att gällande översiktsplan fortsatt är det strategiska dokument som ger vägledning vid planering av kommunens markanvändning.

MILJÖ- OCH HÅLLBARHETSKONSEKVENSER

RESURSER OCH KLIMAT

Genom planens inriktning på förtätning skapas goda förutsättningar för ett effektivt markutnyttjande där befintliga strukturer såsom vatten- och avloppsnät kan användas. Ny bebyggelse föreslås till största delen i utkanten av befintliga tätorter vilket generellt innebär exploatering av jungfrulig mark – skogsmark och jordbruksmark.

Planförslaget nyttjar till stor del befintliga strukturer genom att föreslagna utbyggnadsområden planeras i anslutning till befintliga tätorter och befintlig transportinfrastruktur.

Genomförandet av planförslaget innebär att cirka två och en halv hektar **jordbruksmark** inom kommunen inte längre kommer kunna användas för produktion av livsmedel och grödor. Konsekvensen för jordbruksmark som resurs bedöms bli något negativ då markens förmåga att leverera livsmedel och grödor upphör. Det är dock positivt att det i planförslaget finns motiv gällande vald lokalisering. Jordbruksmarken som tas i anspråk är små ytor som till övervägande del ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och bedöms inte fragmentera omkringliggande jordbruksmarker så att förutsättningar för ett rationellt brukande på kvarvarande jordbruksmark påverkas negativt. Det saknas dock motiv gällande väsentligt samhällsintresse i de delar där jordbruksmark berörs.

Ur hushållningssynpunkt bedöms även ianspråktagande av **skogsmarken** som negativt då skogen som resurs avverkas. Skogens förutsättningar att utgöra en kolsänka på dessa platser minskar också. Däremot bedöms det finnas goda förutsättningar att utveckla de skogliga kvaliteterna i kommunen på andra ställen, vilket även skulle kunna förtydligas i planförslaget.

VATTEN

Gällande **vatten** innehåller planförslaget flera ställningstaganden som syftar till att skydda grundvattentillgångar och verka för att miljö kvalitetsnormer för vatten ska uppfyllas. Ställningstagande som anger att natur- och vattenområden ska finnas i tillräcklig omfattning och kvalitet för att kunna bidra till ekosystemtjänster bedöms även medföra positiva effekter gällande vattenrening. Att bebyggelse framförallt föreslås i anslutning till befintliga tätorter bedöms som positivt då bebyggelsen kan anslutas till det befintliga VA-nätet och därmed kan avloppsvatten renas på ett effektivt sätt. Planförslaget bedöms utgöra en bra grund för att arbeta vidare med vattenfrågor inom kommunen men där fler underlag som vattentjänstplan och dagvattenplaner för tätorter blir viktiga för att identifiera behov i efterföljande planering.

KLIMATPÅVERKAN

I och med att planförslaget till övervägande del nyttjar befintliga strukturer, i anslutning till befintliga tätorter och befintlig transportinfrastruktur, bedöms planen ta hänsyn till att planera för hållbart resande. Att kommunen ska se över gång- och cykelvägar för att komplettera eventuella saknade länkar samt underlätta för utbyggnaden av laddinfrastruktur för eldrift, skapar också förutsättningar för minskad klimatpåverkan. Planförslaget bedöms därmed medföra positiva effekter gällande förutsättningar för hållbart resande.

Planförslaget innehåller flera ställningstaganden som tydliggör kommunens positiva inställning till att skapa förutsättningar för omställning till förnyelsebar energi och hållbar energiförsörjning. Planförslaget inkluderar även ställningstaganden som spänner över fler områden som bedöms medföra positiva effekter för att minska kommunens utsläpp av växthusgaser – till exempel genom att ställa klimatkrav i upphandlingar.

KLIMATANPASSNING

Planförslaget synliggör problematik och behov gällande klimatanpassning och ett antal ställningstaganden spänner över flera åtgärdsområden. Det bedöms positivt att kommunen identifierat de generella problem och behov som finns gällande klimatanpassning. I fortsatt planeringsarbete är det viktigt att verka för att identifiera de särskilda åtgärder som behövs för att skydda tillkommande och befintlig bebyggelse och infrastruktur från klimateffekter och klimatrelaterade risker.

BIOLOGISK MÅNGFALD OCH NATURMILJÖ

Översiktsplanens konsekvenser för naturmiljö och biologisk mångfald bedöms överlag som positiva. Ställningstaganden och den föreslagna markanvändningen bedöms bidra till att värdefulla naturmiljöer bevaras och skyddas, gröna stråk förstärks och nya skapas i stor utsträckning. Även grönstrukturen och naturmiljöerna som utgör viktiga spridningskorridorer och ytor för närrökreation inne i tätorterna avses bevaras. Samtidigt innebär de föreslagna utbyggnaderna och även utredningsområdena för solcellsparker ianspråktagande av tätortsnära naturmiljöer. I utkanten av Osby tätort finns det en risk för negativ påverkan på av länsstyrelsen utpekade värdetrakter viktiga för gröninfrastruktur i utkanten av Osby tätort. För att säkerställa att inga naturvärden, skyddade arter eller viktiga spridningskorridorer påverkas negativt kan naturvärdesinventeringar bli aktuella i den efterkommande planeringen. Även ytterligare utredningar avseende påverkan på naturvärden behöver göras i samband med utbyggnad av vindkraftverk och fortsatt planering av solcellsparker.

Strandnära områden har ofta viktiga ekologiska och rekreativa värden och skyddas genom strandskydd. Kommunerna kan i sin översiktsplan peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. I översiktsplanen pekas ut åtta sådana områden. För ett av områdena, vid Angsjön, bedöms det finnas en risk för att strandskyddets syften inte kan säkerställas inom området.

Eftersom översiktsplanen bedöms i stort innebära en positiv påverkan på naturmiljön och den biologiska mångfalden, som är grundläggande för flera ekosystemtjänster bedöms planen bidra till inte bara miljömässig hållbarhet utan även ekonomisk och social.

En stor del i kommunens attraktivitet ligger i dess unika och värdefulla naturmiljöer. Eftersom översiktsplanen bedöms bidra till att behålla och stärka naturmiljöerna i stort kan kommunens attraktivitet på sikt stärkas vilket kan få genomslag i exempelvis inflyttning och besöksverksamhet.

LANDSKAP OCH KULTURMILJÖ

Planförslaget innehåller ställningstaganden som syftar till att vårda, framhäva och utveckla de kulturhistoriska värdena. Ställningstagandena omfattar både den bebyggda miljön och stråk och sammanhang i kulturmiljön, vilket innebär att planförslaget tar ett brett grepp för att värna kulturmiljön i kommunen. Detta bedöms som positivt.

Ställningstagandena bedöms även kunna bidra till att förstärka kommunens attraktivitet både i orterna och på landsbygden.

Kommunens ställningstagande om att ett kulturmiljöprogram för kommunen ska tas fram bedöms också som positivt eftersom det kommer att utgöra ett viktigt kunskapsunderlag för att kulturmiljövärden och kommunens karaktär ska kunna bevaras.

Ytterligare utredningar avseende påverkan på landskapets värden och kulturmiljön behöver göras i samband med utbyggnad av vindkraftverk. Även solcellsparkers påverkan på landskapsbilden behöver studeras vidare.

BOSTÄDER OCH SYSSELSÄTTNING

Planförslagets ansats om befolkningsutvecklingen för Osby är realistisk sett till kommunens historiska utvecklingstakt och SCB:s nuvarande antaganden om generell befolkningsutveckling i Sverige. Planerad nybyggnation ska enligt planförslaget främst ske genom förtätning eller i anslutning till befintlig bebyggelse i tätorterna Osby samt Lönsboda, vilket borgar för bättre resurseffektivitet i utnyttjande av befintlig samt planerad infrastruktur och service i kommunen. Samtidigt ger planförslaget fortsatt beredskap för att möta efterfrågan om boende i landsbygdsmiljöer inom Osby.

Inom planförslagets tema "mångfunktionell bebyggelse" ska det planeras för en variation av bostadstyper för blandad befolkning och minskad segregation. Områdena ska också innefatta goda offentliga miljöer för alla åldrar med särskild fokus på barn och äldre.

Planalternativet innebär främjande av ett varierat bostadsutbud samtidigt som det skulle behöva förtydligas hur kommunen ser på möjligheten för ekonomiskt svaga grupper att erhålla en rimlig bostad.

Den nya planen lyfter en mängd ställningstaganden för att främja effektiva och hållbara kommunikationslösningar till viktiga knutpunkter och destinationer för arbetsmarknad och utbildning som är nödvändiga för fortsatt attraktiv utveckling för kommunens invånare. Den anger också ställningstaganden som uppmuntrar innovativa lösningar för hållbart resande, service och digitala tjänster i lägen som har begränsad tillgång till kollektivtrafik och avstånd till service, samt ambition att främja insatser för utbyggnad av fiberbredband för att underlätta digital kommunikation och distansarbete.

Planförslaget bedöms innehålla erforderliga utvecklingsytor för näringslivets behov över planhorisonten till 2040. Men utvecklingsmöjligheterna är fortsatt starkt beroende av effektiva förutsättningar för arbetspendling och varutransporter till och från Osby, vilka i sin tur vilar på framgångsrik samverkan med externa parter (till exempel Skånetrafiken) och initiativ som Sydostlänken, vidareutveckling av väg 15 och 19/23.

Planens prognostiserade befolkningstillväxt ger marginellt bidrag till kommunens ekonomi, varför investeringsbehovet i planförslaget behöver finansieras med andra metoder än via ökade skatteintäkter. Den fortsatta samverkan med andra kommuner och regionen som lyfts i planförslaget är ett positivt sätt att stärka möjligheterna till gemensamma strategier, planer och samfinansiering inom områden som VA, renhållning, kollektivtrafik och besöksnäring. Att knyta markanvisningsavtal tydligare till ett kommunalt investeringsbehov kan vara ett annat sätt att finansiera kommande investeringar.

HÄLSA OCH LIVSKVALITET

Planförslaget handlar mycket om grönområden, parker och friluftsliv vilket är positivt utifrån folkhälsa. Det innebär bland annat tydliga ambitioner gällande närheten mellan bostäder och grönområden - nämligen maximalt 300 meter. Alla ska också ha nära till tillgängliga och trygga platser för möten, upplevelser, daglig motion och utflyktsmål. Den blå infrastrukturen, det vill säga vattenmiljöerna lyfts i planförslaget fram som en viktig del av den sociala miljön i och med dess rekreativvärden. Det subventionerade sportfisket håller nere den ekonomiska barriären för denna typ av rekreation vilket stärker den sociala hållbarheten.

Planförslaget innebär ställningstaganden gällande utveckling av kollektivtrafik och gång- och cykelinfrastruktur som är positivt för att underlätta vardagsliv för olika grupper i samhället. Planförslaget innebär också ett ställningstagande som handlar om att främja möjligheten att bosätta sig på landsbygden, bland annat genom kollektivtrafik som är anropsstyrd.

Planförslaget förespråkar såväl kommersiell som offentlig service som ska göras tillgänglig för så många som möjligt i samhället. För Osby tätort förekommer ett ställningstagande som handlar om att utforma tillgängliga, trygga och inbjudande offentliga miljöer vilket också kan stärka samhörigheten och stoltheten på orten. Dock kräver detta att olika grupper i samhället görs delaktiga i utvecklingen.

Planförslaget lyfter fram kultur och fritid med ett antal olika ställningstaganden som är positiva utifrån social hållbarhet. Bland annat handlar det om att genom att skapa ett rikt utbud av kultur och fritidsmöjligheter för människor i alla åldrar skapa samhörighet och livskvalitet.

Där utbyggnad sker i områden med markföroreningar innebär att dessa områden behöver hanteras/saneras, vilket medför att antalet förorenade områden på sikt kan minska i kommunen. Detta tillsammans med att kommunen ska verka för att de av länsstyrelsen prioriterade förorenade områden ska undersökas vidare och att lämpliga åtgärder ska vidtas bedöms kunna ge positiva effekter på människors hälsa och säkerhet.

I planförslaget finns flera utpekade nya verksamhetsområden längs transportleder för farligt gods samt två områden för mångfunktionell bebyggelse med bostäder i närheten av Södra stambanan i Osby. Där bebyggelse planeras inom 150 meter från rekommenderad led för farligt gods ska en riskbedömning tas fram och eventuella åtgärder behöver vidtas.

Sammantaget bedöms översiktsplanens ställningstaganden, som handlar bland annat om placering av bostadsbebyggelse i förhållande till verksamheter och vice versa, undvikande av nya bostäder nära järnvägar samt bibehållande av tysta rekreativområden, främja människors hälsa. Det bedöms även som positivt att översiktsplanen redovisar ställningstagande kopplat till befintliga bostäder som ligger utmed vägar och järnvägar som utgör bullerkällor.

Gällande luftmiljön bedöms inte översiktsplanen innebära att luftkvaliteten i kommunen riskerar att försämrans.

DELAKTIGHET OCH DEMOKRATI

Att främja deltagande och inflytande i samhället är viktigt ur ett hållbarhetsperspektiv. Det bedöms som positivt att kommunen har tagit fram en kommunikationsplan som förespråkar tydligt invånarnas delaktighet i översiktsplaneprocessen.

Osby kommun har fört tidig dialog med näringslivet. Kommunen har också genomfört dialoginsatser med två klasser i två olika skolor. Eleverna fick både svara på ett antal individuella frågor och därefter diskutera och svara i mindre grupper, vilket är ett bra upplägg som kan komplettera gruppdiskussionen för de elever som eventuellt inte känner sig så bekväma att prata i grupp. Det hade dock varit värdefullt med resonemang om hur barnen uttryckte sig i diskussionerna och hur de resonerade sig fram till det som står i sammanställningen, samt vilka barn som kommit till tals och vilka som eventuellt inte gjort det. Det är också värt att notera att dessa barn inte kan sägas vara representativa för barn i kommunen i allmänhet.

AVSTÄMNING MOT MÅL OCH RIKTLINJER

Planförslaget bedöms huvudsakligen styra mot både de globala hållbarhetsmålen och de nationella miljömålen. Där målen bedöms motverkas i någon omfattning handlar det huvudsakligen om behov av att utveckla planförslaget med tydligare åtgärder för att minska mängder näringsämnen och miljöfarliga ämnen som når vattendrag och sjöar.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	3
1 INLEDNING.....	10
2 AVGRÄNSNING	10
3 METOD FÖR BEDÖMNING	11
4 ALTERNATIV	12
5 MILJÖ- OCH HÅLLBARHETSKONSEKVENSER.....	15
6 SAMLAD BEDÖMNING.....	39
7 AVSTÄMNING MOT MÅL OCH RIKTLINJER.....	41
8 FORTSATT ARBETE OCH UPPFÖLJNING	46

1 INLEDNING

BAKGRUND OCH SYFTE

Enligt plan och bygglagen ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan som anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden och den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Den gällande översiktsplanen från 2010 har bedömts inaktuell varmed en ny kommuntäckande översiktsplan ska tas fram.

En kommun ska enligt 6 kapitel 11 § miljöbalken genomföra en miljöbedömning av planer som kan antas innebära en betydande miljöpåverkan. En översiktsplan är en plan som omfattas av det kravet varför planen ska genomgå en strategisk miljöbedömning och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas (6 kapitel 1 § miljöbalken).

Osby kommun har valt att göra en hållbarhetsbedömning av översiktsplanen. En hållbarhetsbedömning innebär ett bredare grepp än vad som krävs av en miljöbedömning enligt miljöbalken. Syftet med att genomföra en hållbarhetsbedömning är att integrera samtliga hållbarhetsdimensioner i planeringen, vilket främjar en hållbar utveckling.

2 AVGRÄNSNING

GEOGRAFISK AVGRÄNSNING

Hållbarhetsbedömningen omfattar i första hand samma geografiska område som översiktsplanen, det vill säga hela Osby kommun. För vissa aspekter kan konsekvensbeskrivningen dock behöva ha ett vidare perspektiv. Detta kan gälla exempelvis för klimatpåverkan, luft och buller.

AVGRÄNSNING AV ASPEKTER

Hållbarhetsbedömningen är strukturerad utifrån sex rubriker/teman. Inom respektive tema berörs såväl miljömässiga som sociala och ekonomiska hållbarhetsperspektiv, i den mån de bedöms påverkas. Följande teman har bedömts som relevanta att behandla i denna konsekvensbeskrivning:

- Resurser och klimat
- Biologisk mångfald och naturmiljö
- Landskap och kulturmiljö
- Bostäder och sysselsättning
- Hälsa och livskvalitet
- Delaktighet och demokrati

Det finns även ett antal övergripande aspekter – tvärgående perspektiv - som berörs under samtliga aspekter i den mån det är relevant. Dessa är påverkan på olika grupper, kommunekonomi och ekosystemtjänster.

Aspekter med risk för betydande miljöpåverkan som bedömts relevanta att behandla är:

- Klimatpåverkan
- Vatten inklusive miljö kvalitetsnormer

Dessa aspekter redovisas i kapitel 5 *Resurser och klimat* under rubrikerna *Vatten* respektive *Klimatpåverkan*.

Avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen är avstämd med Länsstyrelsen i Skåne län vid samråd 2023-05-04.

AVGRÄNSNING I TID

Hållbarhetsbedömningen omfattar i första hand samma planeringshorisont som översiktsplanen, vilken är år 2040. I samband med hållbar utveckling är ett viktigt perspektiv att se till påverkan för och hänsyn till framtida generationer. Det kan därmed vara aktuellt att i vissa resonemang och för vissa aspekter ha ett längre tidsperspektiv.

3 METOD FÖR BEDÖMNING

En MKB:s omfattning och detaljeringsgrad ska, enligt miljöbalkens 6 kapitel 12 §, vara rimlig med hänsyn till

- bedömningsmetoder och aktuell kunskap,
- planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad,
- var i en beslutsprocess som planen eller programmet befinner sig,
- allmänhetens intresse
- och att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder.

Detta innebär att vissa effekter blir mer belysta än andra och att aspekter som har liten betydelse kan behandlas översiktligt eller utelämnas. Det innebär också att konsekvenser av en översiktsplan endast kan göras på den nivå och utifrån de intentioner och ställningstaganden för fysisk planering som framhålls i planen.

I bedömningen av översiktsplanen är fokus på de ställningstaganden som beskrivs samt markanvändningskartan. Övrig text ingår också i bedömningarna, men tillskrivs inte samma tyngd, eftersom ställningstaganden samt markanvändningskartan utgör de konkretaste delarna och kan antas vara det som framförallt får genomslag i efterföljande planering.

Bedömningen av planförslaget sker iterativt med återkoppling till kommunen, vilket medför att hållbarhetsbedömningen har möjlighet att påverka innehållet i översiktsplanen.

BEDÖMNINGSGRUNDER

För att systematisera och underlätta konsekvensbedömningen används bedömningsgrunder. Där det är möjligt anges bedömningsgrunder i form av lagkrav, normer och riktvärden. För aspekter som saknar sådana krav utgör exempelvis miljömål samt allmänna förutsättningar och värdebeskrivningar bedömningsgrund. För vissa aspekter används definitioner och stödfrågor som bedömningsgrunder. Bedömningsgrunder anges under vardera kapitel för aspekterna.

4 ALTERNATIV

En miljökonsekvensbeskrivning ska enligt miljöbalken innehålla en redovisning av alternativa platser, om sådana är möjliga, samt alternativa utformningar med en motivering varför ett visst alternativ har valts. Vidare ska konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd beskrivas, ett så kallat nollalternativ.

NOLLALTERNATIV

Enligt miljöbalken 6 kapitel 11 § ska en miljökonsekvensbeskrivning till en plan beskriva miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs. Nollalternativet ska sedan jämföras mot övriga alternativ som tas fram. I detta fall beskriver nollalternativet den förväntade utvecklingen i kommunen om förslag till ny översiktsplan inte antas och genomförs. Nollalternativet innebär därmed att gällande översiktsplan (Översiktsplan för Osby kommun, 2010) fortsatt är det strategiska dokument som ger vägledning vid planering av kommunens markanvändning. Det tematiska tillägget för översiktsplanen avseende landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) bedöms vara aktuellt i motsvarande omfattning som i planförslaget. Därutöver gäller vindkraftsplanen från 2014 och fördjupning av översiktsplanen (FÖP) för Killeberg och Loshult.

Gällande översiktsplan speglar till viss del kommunens aktuella viljeinriktning, men har i andra delar kommit att spela ut sin roll. En del av utpekade utbyggnadsområden har redan byggts ut, medan andra utpekade områden inte längre bedöms vara aktuella för utbyggnad. Exempelvis föreslås en ny tvärlid ut som skulle leda trafiken norr om Osby tätort, men som bedöms inte längre vara aktuell.

I nollalternativet finns risk för något mer utspridd bebyggelse kring tätorten Osby, framförallt när det gäller verksamheter och industri, men även i viss mån när det gäller bostadsbebyggelse. Med det nya planförslaget pekas färre ytor ut för verksamheter och bostäder kring Osby tätort jämfört med den tidigare översiktsplanen. De områden som pekas ut är i högre grad sammankopplade med befintlig bebyggelsestruktur, vilket innebär ett mer resurseffektivt markutnyttjande då befintlig infrastruktur kan nyttjas.

I nollalternativet finns ingen markanvändningskarta varken för tätorten Lönsboda eller för de mindre orterna Hökön, Visseltofta och Östra Genastorp. Det innebär risk för att utveckling genomförs utan tillräcklig vägledning utifrån ett helhetsperspektiv.

Utan ett uppdaterat ställningstagande för kommunens viljeriktning finns risk att kommunens kvaliteter inte värnas och att bebyggelseutvecklingen sker på ett oönskat sätt. Vid beslut om bygglov grundas ställningstaganden på den tidigare översiktsplanen, vilket innebär en risk för att världens betydelse i ett större perspektiv förbises. Det kan innebära att beslut om lokalisering för en verksamhet sker utan kontroll över lämplig placering. Detta kan i sin förlängning innebära risk för sämre nyttjande av ekologiska, sociala och ekonomiska resurser.

I följande stycken redovisas översiktligt innehållet i gällande översiktsplan.

Karta: Plankarta nollalternativet

MARKANVÄNDNING

Allt som allt omfattar ÖP 2010 mark för cirka 1000 nya bostäder, varav cirka 500 i Osby tätort. Kommunens tre tätorter (Osby, Lönsboda, Killeberg/Loshult) planeras för att möjliggöra fortsatt byggande av både småhus och flerbostadshus. I Visseltofta och Hökön finns gällande planer för nya småhus. Vidare uttalar ÖP 2010 stöd för bostadsbyggande på landsbygden. Gällande verksamheter pekar ÖP 2010 ut nya områden i Osby, Lönsboda, Killeberg-Loshult samt nära Visseltofta.

Avseende infrastruktur förutsätts de befintliga trafikstråk ligga kvar och utvecklas. Den utpekade nya tvärleden norr om Osby tätort är inte längre aktuell och planering av Sydostlänken pågår idag.

ÖP 2010 utgår ifrån att värdefulla naturområden ska skyddas och områden med naturvärden där särskild hänsyn ska tas vid avvägningen mot exploateringar pekas ut. Även kommunens kulturmiljöer ska värnas och bevaras och områden som kräver särskild hänsyn pekas ut på markanvändningskartan.

PLANFÖRSLAG

Miljökonsekvensbeskrivningen ska enligt 6 kapitel 11 § miljöbalken innehålla en sammanfattning av planens innehåll.

Syftet med Osby kommuns översiktsplan är att skapa en övergripande och hållbar strategi för den framtida samhällsutvecklingen i kommunen. Planen fungerar som en vägledning för kommunens interna arbete och skapar förutsägbarhet för kommuninvånare, myndigheter och näringslivet i frågor som rör markens och vattnets användning. Genom att ha en aktuell översiktsplan kan kommunen fatta informerade beslut och planera för framtida behov och utmaningar på ett effektivt sätt. Översiktsplanen innehåller utvecklingsstrategier, ställningstaganden och förslag för att uppnå översiktsplaneringens syfte och mål.

Då denna hållbarhetsbedömning utgör en del av den digitala översiktsplanen hänvisas läsaren till de olika flikarna på plattformen för den digitala översiktsplanen för en redogörelse av dess innehåll.

Markanvändningskarta översiktsplan?

ALTERNATIV LOKALISERING OCH UTFORMNING

ALTERNATIV LOKALISERING

Enligt miljöbalken 6 kapitel 11 § ska en miljökonsekvensbeskrivning identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd. En översiktsplans geografiska räckvidd är lagstadgad till att omfatta hela kommunens yta varpå inga alternativa geografiska avgränsningar har utretts.

Inom ramarna för översiktsplaneprocessen görs en kontinuerlig bedömning och överväganden av rimliga alternativ. Diskussioner kring olika scenarier och alternativ utformning av översiktsplanen har förts löpande under processen genom att involvera flera delar av den kommunala organisationen. Kommunens aktuella förutsättningar och intressen har legat till grund för de utvecklingsområden som föreslås.

Identifiering, beskrivning och bedömning av rimliga alternativa scenarier kan sägas ha genomförts i och med processen för framtagandet av planförslaget, där avväganden

mellan olika alternativ skett kontinuerligt. Att identifiera ett rimligt scenario för kommunens fysiska utveckling som kan ställas mot framtaget förslag till översiktsplan bedöms inte vara möjligt.

ALTERNATIV UTFORMNING OCH UTVECKLING AV PLANFÖRSLAGET

Arbetet med att ta fram översiktsplanen sker parallellt och integrerat med arbetet med att ta fram hållbarhetsbedömningen. Arbetet innebär att hållbarhetsbedömningen gör inspel till planförslaget vilket resulterar i justeringar och utveckling av planförslaget. Här redovisas de justeringar som bedöms vara av störst betydelse samt bortvalda alternativ och motiv till att de valts bort.

- Planförslaget har utgått från översiktsplanen från 2010. Antalet utbyggnadsområden för bostäder har minskats i jämförelse med översiktsplanen från 2010 då den bedöms vara väl tilltagen. Utifrån detta har antalet föreslagna bostäder justerats till 300-400 bostäder.
- Ett flertal verksamhetsområden i anslutning till Osby tätort har tagits bort på grund av att lokaliseringen inte har bedömts som lämplig och/eller det bedöms inte finnas behov av verksamhetsmark i den omfattningen.
- Det föreslagna utbyggnadsområdet i sydvästra Osby har utökats för att möjliggöra byggnation på båda sidorna om föreslagen väg. Utökning av området möjliggör även utrymme för grönstruktur inom området.
- Tidigare föreslagen vägkoppling mellan Mossvägen och Skeingevägen i västra Osby tätort har tagits bort på grund av att vägen bedöms innebära stora negativa konsekvenser och begränsad nytta.
- Vissa av utpekade LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) från befintlig LIS-plan har tagits bort då dessa områden inte bedöms som rimliga längre.
- Mark- och vattenanvändningskartan har ändrats avseende på att utredningsområden för solcellsanläggningar har lagts in istället för att ligga som verksamhetsytor.
- Ett område i västra Loshult har ändrats från utvecklad användning till pågående användning, eftersom området redan innehåller tomter med beviljade bygglov och pågående byggnation.
- Ställningstagandet kring utveckling och bibehållande av kollektivtrafik i östra Genastorp, Hökön och Loshult har formulerats om och tydliggjorts.
- Översiktsplanen har inför samrådet tydliggjorts och kompletterats med ställningstaganden utifrån slutsatser i hållbarhetsbedömningen. Detta handlar exempelvis om ställningstaganden kopplat till jordbruksmark och buller vid befintliga bostäder. Även ställningstaganden kopplade till klimat- och miljöaspekter för bebyggelse har tydliggjorts.

5 MILJÖ- OCH HÅLLBARHETSKONSEKVENSER

Hållbarhetsbedömningen är strukturerad utifrån sex rubriker/teman. Inom respektive tema berörs såväl miljömässiga som sociala och ekonomiska hållbarhetsperspektiv, i den mån de bedöms påverkas. Perspektiv som hanteras övergripande inom samtliga teman, om det bedöms relevant, är ekosystemtjänster, attraktivitet och kommunekonomi. Under vardera rubrik redovisas en jämförelse med nollalternativet samt förslag till åtgärder i syfte att minska negativ påverkan i de fall planförslaget bedöms medföra negativa konsekvenser.

De aspekter som bedömts kunna innebära betydande miljöpåverkan, *vatten och klimatpåverkan*, redovisas under avsnittet *Resurser och klimat* nedan.

RESURSER OCH KLIMAT

I avsnittet *Resurser och klimat* behandlas översiktsplanens påverkan på hushållning med resurser och klimat. Det är perspektiv som påverkar såväl miljömässig som ekonomisk och social hållbarhet.

Med resurser avses användningen av resurser som mark, vatten, råvaror och energi. En långsiktig god hushållning av resurser är själva kärnan i en hållbar utveckling. I Osby kommun bedöms framförallt skogsmark, jordbruksmark, grundvatten (dricksvatten), ytvatten och energi vara relevanta.

Skog utgör en resurs på flera sätt, förutom att utgöra virkesförråd är skogen livsmiljö för många djur och växter, erbjuder möjlighet till rekreation och friluftsliv samt utgör en kolsänka då skogsmark kan lagra kol genom nettoupplagring av koldioxid. Grund- och ytvatten förser oss med ekosystemtjänster, exempelvis vattenrening, biologisk mångfald, livsmedelsförsörjning, rekreation och naturupplevelser.

Jordbruksmark är en platsbunden resurs som kan ge livsmedel, foder och energi under mycket lång tid. Lanspråktagande av jordbruksmark ses som negativt då jordbruksmark inte går att återskapa på någon annan plats.

Med klimat avses dels klimatpåverkan, framförallt genom utsläpp av växthusgaser men även genom markanvändning, dels klimatanpassning - det vill säga att skapa beredskap för de klimatförändringar som sker. Osby kommun behöver exempelvis förhålla sig till effekterna av temperaturhöjning, ökad nederbörd och minskad tillgång till dricksvatten som förväntas på grund av klimatförändringarna.

Genom översiktsplaneringen har kommunen till exempel möjlighet att planera för en effektiv bebyggelsestruktur som hushållar med mark och nyttjar befintliga strukturer, för hållbara transporter. I översiktsplaneringen ska kommunen också enligt lagkrav i plan- och bygglagen redogöra för sin syn på klimatrelaterade risker för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion (3 kapitel 5 § plan- och bygglagen). Kommunens ska också beskriva sin syn på hur dessa risker kan minska eller upphöra.

Hushållning med resurser, minskad klimatpåverkan och klimatanpassning berör flera ekosystemtjänster (nyttor människor har av naturen), till exempel naturens förmåga att erbjuda klimatanpassning och skydd mot extremväder, vattenrening, färskvatten, matproduktion, material och energi.

BEDÖMNINGSGRUNDER OCH MÅL

Sveriges nationella klimatmål sattes i samband med den nationella klimatlagen som trädde i kraft 1 januari 2018. Det långsiktiga målet är att Sverige år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp.

Hushållning med resurser bedöms påverka Agenda 2030 mål 12 *Hållbar konsumtion och produktion* (delmålet 12.2 *Hållbar förvaltning och användande av naturresurser*). Av de svenska miljömålen påverkas framför allt *God bebyggd miljö, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar och Grundvatten av god kvalitet*.

Hushållningen med jordbruks- och skogsmark omfattas också av bestämmelserna i 3 kapitel 4 § miljöbalken.

Hushållningen med vatten omfattas av bestämmelserna om miljökvalitetsnormer enligt 5 kapitel miljöbalken. Miljökvalitetsnormerna är juridiskt bindande för kommunerna. Av kommunens översiktsplan ska det framgå hur kommunen anser att miljökvalitetsnormer ska följas och tydliggöra om det finns risk att miljökvalitetsnormer överskrids eller inte.

Klimat påverkar framför allt Agenda 2030 mål 13 *Bekämpa klimatförändringarna* (delmålet 13.1 *Stärk motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer*). Av de svenska miljömålen påverkas framför allt *Begränsad klimatpåverkan*.

KONSEKVENSER PLANFÖRSLAG

Nedan följer beskrivning och bedömning av de konsekvenser som planförslaget bedöms medföra för aspekten Resurser och klimat. Bedömningen är indelad på avsnitten *Hushållning med resurser* (jordbruksmark, skogsmark, vatten), *Klimatpåverkan* samt *Klimatanpassning*.

HUSHÅLLNING MED RESURSER

Stora delar av Osby kommun utgörs av skogsmark, till stor del barrskog men med stort inslag av löv- och ädellövskogar. Inom kommunen finns också odlingsmarker som är av stor betydelse för livsmedelsproduktion.

Planförslagets utbyggnadsinriktning för bebyggelse innebär att utvecklingen av bebyggelse i samtliga orter ska ske genom förtätning, komplettering och omvandling av mark inom den befintliga bebyggelsestrukturen samt ianspråktagande av ny mark inom utpekade områden. Genom förtätningen skapas goda förutsättningar för ett effektivt markutnyttjande där befintliga strukturer såsom vatten- och avloppsnät kan användas. Inom områden där förtätning anses möjlig kan det enligt planförslaget ske under förutsättning att en avvägning mellan grönstruktur, kulturmiljöer och ytor för översvämning och skyfall gjorts.

Generellt föreslås begränsat med utbyggnadsområden. Ny bebyggelse föreslås till största delen i utkanten av befintliga tätorter vilket generellt innebär exploatering av jungfrulig mark. Planförslaget nyttjar till stor del befintliga strukturer då föreslagna utbyggnadsområden planeras i anslutning till befintliga tätorter och befintlig transportinfrastruktur.

En del av de LIS-områden som planförslaget beskriver omfattar jordbruksmark och skogsmark. Vad det innebär för påverkan är svårt att bedöma utifrån beskrivningen av LIS-områden i planförslaget.

Planförslaget anger att utvecklingsinriktning för landsbygden är en fortsatt utveckling som ska bibehålla odlingslandskapet, och ett hållbart skogsbruk ska eftersträvas. Enligt de generella ställningstagandena för landsbygd bör jordbruksmark undvikas för exploatering. Det är positivt att det tas upp men riskerar eventuellt att vara en något vag formulering för att kunna utgöra tydliga riktlinjer för kommande planering.

Jordbruksmark

En del ny bebyggelseutveckling pekas ut på ytor som kan antas utgöra brukningsvärd jordbruksmark i Osby tätort, Loshult och Hökön, totalt för planförslaget cirka två och en halv hektar. En del befintlig jordbruksmark finns även inom områden för befintlig bebyggelse, där det finns antagna detaljplaner som inte byggts ut i sin helhet.

De ytor med jordbruksmark som enligt planförslaget kan komma att bebyggas är generellt små och ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och infrastruktur, och bedöms inte fragmentera omgivande jordbrukslandskap.

Det bedöms som positivt att ny bebyggelse lokaliseras till befintliga bebyggelsestrukturer, eftersom det innebär att påverkan på stora sammanhängande jordbruksmarker kan begränsas. Planförslaget inkluderar motiv till vald lokalisering på jordbruksmark vilket är positivt och kan tydliggöra för kommande detaljplaneprocesser. Det saknas dock motiv gällande väsentligt samhällsintresse i de delar där jordbruksmark berörs. Det är viktigt att denna bedömning görs tidigt i planprocessen för att undvika osäkerheter och onödiga kostnader. Sett till befolkningsprognosen, som anger en låg utveckling, bedöms utrymmet att argumentera för att det kommunala bostadsförsörjningsintresset väger tyngre än det nationella intresset för livsmedelsförsörjning eventuellt vara begränsat i de orter där inflyttningstrycket är lågt.

Genomförandet av planförslaget innebär sammantaget att upp till två och en halv hektar jordbruksmark inom kommunen inte längre kommer kunna användas för produktion av livsmedel och grödor. Konsekvensen för jordbruksmark som resurs bedöms bli något negativ då markens förmåga att leverera resurser upphör. Jordbruksmarken som tas i anspråk ligger är dock små block som ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och bedöms inte fragmentera omkringliggande jordbruksmarker så att förutsättningar för ett rationellt brukande på kvarvarande jordbruksmark påverkas negativt.

Ianspråktagandet av jordbruksmark kan även medföra att värden kopplade till natur- och kulturmiljö försvagas, om markerna har betats eller har lång hävdkontinuitet. Förlust av sådana marker kan medföra minskad biologisk mångfald och minskad förståelse för landskapets historiska utveckling, vilket också kan påverka ekosystemtjänster kopplade till odlingslandskapet, såsom rekreation, pollinering, biologisk kontroll och biologisk mångfald.

Ur hushållningssynpunkt bedöms generellt ianspråktagandet av jordbruksmarken som negativt då jordbruksmark inte går att återskapa på någon annan plats. Förlust av jordbruksmark kan i förlängning begränsa möjligheten till livsmedelsproduktion. Sett till den totala arealen jordbruksmark som finns i kommunen, cirka 4 100 hektar enligt Jordbruksverket 2021, kan ianspråktagandet anses vara begränsat. Samtidigt exploateras brukningsvärd jordbruksmark årligen för olika ändamål, i synnerhet i

närheten av större tätorter är trycket på att exploatera jordbruksmark högt. Föreslagen exploatering av jordbruksmark enligt planförslaget utgör en del av denna utveckling, och innebär en utveckling som försämrar förutsättningarna för en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Både klimatförändring och globala kriser och osäkerheter som avlöst varandra de senaste åren visar på betydelsen av att bevara jordbruksmarken och därmed möjligheten till produktion av livsmedel.

Skogsmark

Den nya bebyggelse som föreslås, till största delen i utkanten av befintliga tätorter, innebär till stor del exploatering av skogsmark.

Planförslaget behandlar inga specifika ställningstaganden gällande skogsbruk. En uppdatering av kommunens skogsbruksplan ska göras och en ny generell skötselplan är under framtagande. Då skogsmark utgör en så pass stor del av kommunen är det lämpligt att tydliggöra kommunens syn på hur de skogliga resurserna ska nyttjas för att kunna bidra till en långsiktig och hållbar utveckling i kommunen. Det kan dels handla om hur skogen brukas och avverkas (till exempel hyggesfri avverkning), dels hur skogsbruket ska kunna samexistera med andra intressen som biologisk mångfald eller rekreation och friluftsliv.

Ur hushållningssynpunkt bedöms ianspråktagande av skogsmarken som negativt då skogen som resurs avverkas. Skogens förutsättningar att utgöra en kolsänka på dessa platser minskar också.

Sammantaget bedöms planförslaget ur hushållningssynpunkt påverka skogsmark som resurs något negativt då skogsmark tas i anspråk. Däremot bedöms det finnas goda förutsättningar att utveckla de skogliga kvaliteterna i kommunen på andra ställen, vilket även skulle kunna förtydligas i planförslaget.

Vatten (Betydande miljöpåverkan)

Planförslaget beskriver kommunens utmaning i VA-försörjning vad det gäller struktur och befintliga anläggningar. Det finns en identifierad sårbarhet i dricksvattenförsörjningen idag och en strategisk och långsiktig planering krävs, vilket planförslaget även tydliggör. Flera ställningstaganden berör grundvattentillgångar och dricksvatten som resurs. Kommunen ska bland annat agera och verka för att grundvattentillgångarna i kommunen skyddas och att vattentillgången är långsiktig och hållbar. Planförslaget beskriver att återanvändning av vatten för exempelvis bevattning ska undersökas, vilket bedöms positivt sett till hushållning med resurser. Alla invånare ska tillförsäkras tillgång på dricksvatten av god kvalitet och kommunen ska verka för en uppdatering och modernisering av skyddsföreskrifter för vattenskyddsområden. En vattentjänstplan är under arbete och kommande ställningstaganden kommer införlivas i översiktsplanen. Det vore positivt om planförslaget tydliggörs kring hur investeringsbehovet kopplat till VA-försörjningen ska finansieras utan att belasta kommunekonomin negativt.

Beträffande miljökvalitetsnormer beskriver planförslaget bland annat att vattenkvaliteten i kommunens vattendrag fortsatt ska förbättras genom åtgärder för att uppnå bättre ekologisk status och för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska uppfyllas. Enligt planförslagets generella ställningstagande gällande vatten ska kommunens fysiska planering och markanvändning särskilt ta hänsyn till och stärka påverkade vattenförekomster så att god ekologisk status uppnås, bevaras eller stärks och miljökvalitetsnormerna för vatten uppfylls. Dagvatten ska i möjligaste mån fördröjas lokalt och en dagvattenplan ska tas fram för Osby och Lönsboda. Specifikt nämns även att åtgärder behöver vidtas för att miljökvalitetsnormen i grundvattenförekomsten Älmhultsåsen ska komma att uppnås. Ställningstaganden omfattar också att Länsstyrelsen Skånes åtgärdsprogram för vattenförvaltning ska följas, samt att åtgärderna i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram ska genomföras.

Det bedöms positivt att särskild hänsyn till miljö kvalitetsnormerna lyfts in i ställningstaganden. Dock skulle ställningstagandena tydligare kunna koppla an till de specifika problem som finns för vattenförekomsterna i kommunen och hur kommunen ser på risken att miljö kvalitetsnormer överskrids.

Ställningstagande som anger att natur- och vattenområden ska finnas i tillräcklig omfattning och kvalitet för att kunna bidra till ekosystemtjänster bedöms även medföra positiva effekter vad gäller flertalet ekosystemtjänster. Om grönområdets ekosystemtjänster identifieras, värderas och skyddas skapas goda förutsättningar för naturbaserade dagvattenlösningar. Ett ställningstagande är även att fortsätta anlägga våtmarker. Det bedöms positivt att kommunen har ambition att anlägga fler våtmarker då våtmarker utöver att generellt vara en kostnadseffektiv åtgärd för vattenrening och vattenreglering, även kan inhysa andra värden som biologisk mångfald och värden för rekreation och naturupplevelser.

Vad gäller planförslagets markanvändning tillkommer bebyggelse framför allt i och i anslutning till redan bebyggda områden. Det innebär generellt goda möjligheter att ansluta bebyggelsen till det kommunala VA-nätet, vilket möjliggör att avloppsvatten kan omhändertas på ett effektivt sätt och därmed undvika negativa effekter på ytvattenkvaliteten.

För samtliga LIS-områden som utpekats krävs enligt planförslaget att man säkerställer att en eventuell exploatering inte påverkar recipienters vattenstatus. Kommande exploatering måste därmed se på vatten- och avloppslösning inom dessa områden utifrån ett större perspektiv och det är angeläget att vatten- och avloppslösningar ordnas på ett säkert och hållbart sätt.

Ställningstaganden som syftar till att verka för att de av länsstyrelsen prioriterade förorenade områdena ska undersökas vidare och lämpliga åtgärder vidtas, bedöms även bidra positivt till uppfyllande av miljö kvalitetsnormer för vatten.

Sammantaget bedöms planförslaget inte förhindra uppfyllande av miljö kvalitetsnormer för vatten. Det bedöms dock finnas behov av mer detaljerad planering för hur alla kommunens vattenförekomster ska nå god ekologisk och kemisk status. Beträffande miljö kvalitetsnormer för vatten, se även avsnitt *Miljö kvalitetsnormer för vatten under Avstämning mot mål och riktlinjer*.

KLIMATPÅVERKAN (BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN)

För en minskad klimatpåverkan inom Osby kommun är två viktiga faktorer *förutsättningar för hållbart resande* samt *energiförsörjning*. Kommunens klimatpåverkan och möjlighet att påverka sina utsläpp av växthusgaser spänner dock över fler områden som klimatpåverkan från byggande, upphandling och naturliga kolsänkor.

I och med att planförslaget till övervägande del nyttjar befintliga strukturer, i anslutning till befintliga tätorter och befintlig transportinfrastruktur, bedöms planen ta hänsyn till att planera för hållbart resande. Att kommunen ska se över gång- och cykelvägar för att komplettera eventuella saknade länkar samt underlätta för utbyggnaden av laddinfrastruktur för eldrift, skapar också förutsättningar för minskad klimatpåverkan. Planförslaget bedöms därmed medföra positiva effekter gällande förutsättningar för hållbart resande.

I planförslagets generella ställningstaganden för mångfunktionell bebyggelse respektive verksamheter beskrivs att dessa områden ska planeras med hänsyn till miljö- och klimataspekter, vilket är positivt för att minska klimatpåverkan från nybyggnation inom kommunen. Det kan innebära att välja byggmaterial med låg miljöpåverkan, att planera för att minska energiförbrukningen, att främja användningen av förnybar energi, hantera avfall på ett hållbart sätt och säkerställa ytor för dagvatten och skyfall.

Den exploatering som planeras berör i flera delar jungfrulig mark med skog. När skog avverkas och ersätts med bebyggelse försvinner den kolsänka som biomassan i skogen utgör. Byggande i sig har även stor påverkan på klimatutsläpp.

Osby kommun ligger inom elområde fyra, där det idag råder stor brist på el och det är angeläget att öka produktionen. Planförslaget innehåller flera ställningstaganden som tydliggör kommunens positiva inställning till att skapa förutsättningar för omställning till förnyelsebar energi och hållbar energiförsörjning. Bland annat ställer sig kommunen positiv till anläggningar för förnyelsebar energi. I mark- och vattenanvändningskartan pekas utredningsområden för etablering av solcellsparker ut. Det är positivt att kommunen tar ett övergripande tag kring frågan om hållbar energiproduktion, vilket kan både underlätta och påskynda omställning till förnybar energi. Områdena som föreslås som utredningsområden är alla etablerade på skogsmark och flera delvis eller helt inom sankmarker. Om etableringen av solcellsparker kan göras utan att påverka hydrologiska och biologiska värden kan ytorna vara lämpliga. Om skog behöver avverkas för en etablering av solcellspark bör även den kolsänka som den avverkade skogen utgör beaktas i ett helhetsperspektiv. Kommunen har även en vindbruksplan, som kommer uppdateras, där det finns möjlighet att öka elproduktionen så pass att kommun kan exportera elöverskott.

Det finns även möjlighet sedan tidigare att utreda och etablera vindkraft i kommunen. Enligt planförslaget ska kommunens gällande vindbruksplan från 2014 fortsatt gälla och den revideras först efter att översiktsplanen tagits fram. Enligt planförslaget ska företräde ges till större vindkraftverk i grupp och större parker. Vid en etablering av vindkraft är det viktigt att konflikter med motstående intressen kan undvikas och att varsamhet visas gentemot boende och landskapsbild.

Kommunens renhållningsföreskrifter ska styra mot ökat återbruk och återvinning av material, vilket bedöms medföra positiva effekter gällande att minska klimatpåverkan från framställning av nya material.

Planförslaget bedöms påverka energibehovet i kommunen marginellt och tillkommen bebyggelse antas kunna el-försörjas på ett resurseffektivt sätt, särskilt då flera ställningstaganden tydliggör en hög ambitionsnivå för tillkommande bebyggelse.

Ställningstagandet att krav på minskad klimatpåverkan ska finnas med i samtliga relevanta upphandlingar med ett särskilt fokus på områden med stora utsläpp bedöms medföra positiva effekter avseende att minska kommunens klimatpåverkan. Ställningstagandet anger även att upphandling ska styras för att skapa en större efterfrågan och därmed större marknad för återbrukade produkter och återvunna material. Det är positivt att kommunen tar ett grepp kring cirkularitet vilket bedöms kunna medföra positiva effekter för minskad klimatpåverkan.

KLIMATANPASSNING

Kommunen identifierar de fyra främsta klimatförändringar som kan ge effekter som kan tänkas påverka kommunen till att omfatta temperaturhöjning, ökad nederbörd, minskad tillgång till dricksvatten och ett förändrat växt och djurliv. Planförslaget innehåller flera ställningstaganden som syftar till att motverka dessa negativa effekter av klimatförändringar.

Planförslaget lyfter förmågan de gröna och blå strukturerna har att förebygga oönskade effekter av pågående och kommande klimatförändringar. Osbys natur genererar stora mängder ekosystemtjänster som behöver synliggöras, bevaras och stärkas enligt planen. Utöver att de tätortsnära gröna- och rekreationsområdena är viktiga för hälsa och livskvalitet, fyller de även viktiga funktioner som dagvattenfördröjning och översvämningshantering, varför planförslaget förordar att exploatering av utpekade grönområden inom och i anslutning till tätorterna i största möjliga mån ska undvikas.

Grönområden ska till exempel nyttjas för översvämningshantering och ytor som kan absorbera vatten, såsom regnträdgårdar och våtmarker. Växtval bör även göras utifrån att motverka värmeöar. Det bedöms positivt att problematiken och behoven gällande klimatanpassning synliggörs i planförslaget, samt att ställningstaganden spänner över flera åtgärdsområden.

Ställningstaganden inkluderar även bland annat att vid planering av ny bebyggelse och infrastruktur ska risken för översvämning och skyfall beaktas. Ny bebyggelse ska även primärt förläggas till redan ianspråktaga hårdgjorda ytor. Det är positivt både sett till att minska effekten av klimatförändringar, samt genom att inte ytterligare öka andelen hårdgjord yta och därigenom begränsa ytterligare ökad avrinning och värmeöeffekter.

Bebyggelse och infrastruktur lokaliseras i planförslaget med hänsyn till karterade risker för erosion, ras och skred. En del områden berör lågpunkter, men där det understryks i planförslaget att fortsatt planering ska ta hänsyn till de förutsättningarna.

Inga särskilda åtgärder lyfts fram för att skydda befintlig bebyggelse och infrastruktur från klimateffekter som höga flöden, skyfall, erosion, ras och skred. Däremot ska kommunen ta fram en klimatriskbedömning för att identifiera områden som riskerar att drabbas av klimatrelaterade risker. Denna ska kompletteras med en klimatanpassningsplan eller klimatanpassningsstrategi. En översiktlig skyfallsanalys ska också tas fram för att säkerställa ytor som behövs för rinnstråk och ytor för fördröjning av kraftiga skyfall. Det är positivt att sådana kommunövergripande planeringsunderlag tas fram och det är viktigt att i kommande arbete även se till åtgärder i befintlig bebyggelse.

Planförslaget bedöms sammantaget kunna bidra positivt till kommunens förutsättningar och fortsatt arbete avseende klimatanpassning. Planförslaget inkluderar ställningstaganden för robusthet och hållbarhet som kan bidra positivt till attraktiviteten för befintliga och nya invånare i Osby.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

HUSHÅLLNING MED RESURSER

- Motivera för respektive yta på vilket sätt ianspråktagandet av jordbruksmark utgör väsentligt samhällsintresse. Vägledande för vad som utgör väsentligt samhällsintresse är proposition 1985/86:3 sid 53.

- Tydliggör strategi för hållbart nyttjande av skogen som resurs inklusive dess värden för bland annat biologisk mångfald och rekreation.

VATTEN

- Förtydliga i mark- och vattenanvändningskartan var våtmarker skulle kunna vara lämpliga.
- Förtydliga ställningstaganden och åtgärder utifrån de specifika problem som finns för vattenförekomsterna för uppfyllande av miljökvalitetsnormer.

KLIMATPÅVERKAN

- Förtydliga beskrivningen av utpekade platser för solcellsparker och vilken avvägning som kommunen gör för de utpekade ytorna. Tydliggör till exempel om produktion av förnybar energi eventuellt kan utgöra ett mer väsentligt samhällsintresse än bostadsbebyggelse på viss jordbruksmark.

KLIMATANPASSNING

- Verka för att klimatriskbedömning tas fram för att identifiera områden som riskerar att drabbas av klimatrelaterade risker samt tydliggör behov av åtgärder gällande klimatanpassning för befintlig bebyggelse.

KONSEKVENSER NOLLALTERNATIV

HUSHÅLLNING MED RESURSER

I nollalternativet tas mer jordbruksmark i anspråk jämfört med planförslaget. Nollalternativet innehåller färre ställningstaganden vad gäller ianspråktagandet av jordbruksmark. Nollalternativet bedöms därmed medföra sämre vägledning för att skydda jordbruksmarken jämfört med planförslaget.

I nollalternativet tas mer skogsmark i anspråk jämfört med planförslaget. Planförslaget omfattar mer ambitiösa ställningstaganden gällande grönstruktur jämfört med nollalternativet, men dessa tar inte upp skogens värde för skogsbruk. Nollalternativet redogör tydligare för skogsbrukets betydelse för kommunen, jämfört med planförslaget. Sammantaget bedöms planförslaget inte innebära några väsentliga skillnader beträffande skogsbruk jämfört med nollalternativet.

Planförslaget innehåller fler ställningstaganden som berör vatten och miljökvalitetsnormer, jämfört med nollalternativet. Då planförslaget även omfattar mindre områden med föreslagna utbyggnad bedöms planförslaget medföra positiva effekter för vattenmiljön i kommunen.

KLIMATPÅVERKAN

I jämförelse med nollalternativet bedöms planförslaget vara betydligt mer utvecklat vad gäller hållbar energiförsörjning och möjligheten att begränsa klimatpåverkan. Vad gäller vindkraft skiljer sig inte alternativen åt.

KLIMATANPASSNING

I jämförelse med nollalternativet bedöms planförslaget vara betydligt mer utvecklat vad gäller synen på att motverka negativa effekter av klimatförändringar.

NATURMILJÖ OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

I detta avsnitt behandlas översiktsplanens påverkan på natur, vatten och den biologiska mångfalden. Med biologisk mångfald avses variationsrikedomen mellan arter, inom arter och i livsmiljöer. Biologisk mångfald och de ekologiska sambanden utgör grunden för ekosystemen. Biologisk mångfald är också grundläggande för flera så kallade ekosystemtjänster (nyttor människor har av naturen), och påverkar inte bara ekologiska aspekter utan även ekonomisk och sociala.

BEDÖMNINGSGRUNDER OCH MÅL

Naturmiljö och biologisk mångfald omfattas av både Agenda 2030-mål och svenska miljömål.

Biologisk mångfald och naturmiljö bedöms påverka Agenda 2030 mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald* (delmålet 15.5 *Skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer*). Av de svenska miljömålen påverkas framför allt *Levande sjöar och vattendrag*, *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

KONSEKVENSER PLANFÖRSLAG

Osby kommun har ett flertal värdefulla naturmiljöer och vattenområden som har stor betydelse för den biologiska mångfalden och grön- och blåstrukturen. Många av naturmiljöerna och vattenområdena omfattas av skydd, så som riksintresse för naturvård, Natura 2000 och naturreservat.

Flertalet av ställningstagandena i översiktsplanen handlar om att säkerställa att värdefulla naturmiljöer bevaras och skyddas vilket bedöms som positivt. Det bedöms också som positivt att en ekosystemtjänstanalys och en grönplan ska tas fram och att naturvårdsplanen ska uppdateras. Detta borgar för att kunna behålla och utveckla den biologiska mångfalden i kommunen på längre sikt.

I översiktsplanen föreslås begränsat med utbyggnadsområden sett till hela kommunen och inga av utbyggnaderna ligger inom eller i direkt anslutning till naturområden som omfattas av skydd. Planförslaget innebär inte heller några nya barriärer som bedöms påverka utpekad grön- eller blåstruktur. Utbyggnadsområden för verksamheter och utredningsområden för solcellsparker i norra delen av Osby tätort berör dock en av länsstyrelsen utpekade värdeetrakter för ädellövsskog och utbyggnadsområdet sydväst om tätorten (område 8) ligger inom ett område som är identifierat som värdeetrakt för våtmarker av länsstyrelsen. Enligt länsstyrelsen är det i en värdeetrakt lämpligt att bevara och stärka den utpekade naturtypen. Det innebär åtgärder för att bevara befintliga värdekärnor och öka arealen, förbättra kvaliteten eller minska avståndet mellan värdekärnor. För våtmarker innebär det exempelvis att återskapa våtmarker som en gång har funnits. Utbyggnadsområdena i norra delen bedöms som begränsade i förhållande till värdeetrakten som helhet men i den fortsatta planeringen är det viktigt att säkerställa att inga värdekärnor påverkas negativt. Fortsatt planarbete bör identifiera möjligheter att utveckla våtmarksbiotoper inom det sydvästra området (område 8).

Vidare bedöms ställningstagandet om att kommunen ska verka för att minska fragmenteringen av artrika miljöer eller skyddsvärd natur vid exploatering och utveckla

det som utgör gröna länkar för att främja spridningskorridorer och biologisk mångfald som positivt för naturmiljön och den biologiska mångfalden. I planförslaget anges även att kommunen ska verka för att minska barriäreffekter från befintliga vägar och järnvägar, men hur detta avses göras utvecklas inte vidare.

Enligt översiktsplanen ska utvecklingen av bebyggelse i kommunen ske dels genom utveckling av nya utpekade områden, dels genom förtätning, komplettering och omvandling inom den befintliga strukturen. Genom ställningstaganden om att bebyggelsen primärt ska förläggas till redan hårdgjorda ytor och att befintliga grönområden i första hand bör undantas exploatering och vidare utvecklas som grönområden bedöms den befintliga grönstrukturen och naturmiljöerna som utgör viktiga spridningskorridorer och ytor för närrekreation inne i tätorterna kunna bevaras. Samtidigt innebär utbyggnaderna och även utredningsområden för solcellsparker i utkanten av tätorterna, som huvudsakligen omgärdas av natur- och skogsmark, ianspråktagande av tätortsnära naturmiljöer. För att säkerställa att inga naturvärden, skyddade arter eller viktiga spridningskorridorer påverkas negativt kan naturvärdesinventeringar bli aktuella i samband med den fortsatta planeringen av områdena.

Strandnära områden har ofta viktiga ekologiska och rekreativa värden och skyddas genom strandskydd. Kommunerna kan i sin översiktsplan peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Syftet med LIS-områden är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden. I översiktsplanen pekas ut åtta LIS-områden. Vid sju av områdena anses kommunens bedömning om att det särskilda skälet för landsbygdsutveckling kan användas vid prövning av dispenser eller upphävande av strandskyddet som godtagbar. Undantaget är det utpekade LIS-området vid Angsjön som är klassad som nationellt värdefullt vatten och som omgärdas av höga naturvärden. Det bedöms finnas en risk för att strandskyddets syften inte kan säkerställas inom området.

De i översiktsplanen utpekade områdena lämpliga för vindkraftverk, som baseras på vindbruksplanen från 2014, är lokaliserade huvudsakligen inom skogsmark i kommunens nordvästra och nordöstra delar. Vid den övergripande lokaliseringen har hänsyn till skyddade områden tagits. I detaljutformning av vindkraftverk i samband med tillståndsprövningsprocessen kommer redovisning av konsekvenserna för naturmiljövärden krävas.

I planförslaget pekas även ut ett antal områden möjliga för utbyggnad av solenergianläggningar. Områdena ligger främst inom skogsmark men även mossmark bedöms beröras. Vilken påverkan anläggningarna får för naturvärden behöver utredas vidare.

Ett av översiktsplanens ställningstaganden anger att natur- och vattenområden ska finnas i tillräcklig omfattning och kvalitet för att kunna bidra till ekosystemtjänster. Vidare ska områdets ekosystemtjänster identifieras, värderas och ersättas eller kompenseras vid exploatering av grönområden. Ställningstagandena visar kommunens vilja att säkerställa och utveckla ekosystemtjänster. Eftersom översiktsplanen bedöms i stort innebära en positiv påverkan på naturmiljön och den biologiska mångfalden, som är grundläggande för flera ekosystemtjänster bedöms planen bidra till inte bara miljömässig hållbarhet utan även ekonomisk och social.

En stor del i kommunens attraktivitet ligger i dess unika och värdefulla naturmiljöer. Eftersom översiktsplanen bedöms bidra till att behålla och stärka naturmiljöerna i stort

kan kommunens attraktivitet på sikt stärkas vilket kan få genomslag i exempelvis inflyttning och besöksverksamhet.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

Åtgärder i efterkommande planering

- Ta fram naturvärdesinventeringar i samband med den fortsatta planeringen för att säkerställa att inga naturvärden eller skyddade arter påverkas negativt av föreslagna utbyggnadsområden.

KONSEKVENSER NOLLALTERNATIV

I jämförelse med nollalternativet innehåller planförslaget fler ställningstaganden som syftar till att skydda naturmiljön i kommunen. Planförslaget och nollalternativet omfattar likartade ställningstaganden vad gäller skyddet av värdefull natur i kommunen, men planförslagets ställningstaganden tar ett bredare grepp om naturmiljöfrågorna och omfattar även exempelvis utveckling av naturvärden, säkerställande av grön- och blåstruktur och lyfter upp vikten av ekosystemtjänster. Nollalternativet omfattar också fler utbyggnadsområden i jämförelse med planförslaget och bedöms därmed kunna innebära större påverkan på naturvärden. Vad gäller LIS-områden och vindkraft skiljer sig inte alternativen åt.

Sammantaget bedöms planförslaget som mer positivt för naturmiljön och den biologiska mångfalden i jämförelse med nollalternativet.

LANDSKAP OCH KULTURMILJÖ

Med kulturmiljö menas av människan påverkade spår i landskapet som berättar om de historiska skeenden och processer som lett fram till dagens landskap. Kulturmiljö kan omfatta enskilda lämningar såväl som geografiska områden av olika storlek. Kulturmiljö omfattar även immateriella företeelser såsom ortsnamn. Påverkan på kulturmiljö berör såväl miljömässig som social och ekonomisk hållbarhet.

Med landskap avses ett område sådant som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och/eller mänskliga faktorer. Stads- och landskapsbilden är den samlade bilden av den visuella upplevelsen av stadens och landskapets uppbyggnad och olika beståndsdelar. Grundelementen i staden och landskapet kan definieras genom nyckelbegrepp som identitet, form och struktur, skala, färg, rumslighet, orienterbarhet med mera.

BEDÖMNINGSGRUNDER OCH MÅL

Kulturmiljölagen säger att det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön och att ansvaret för kulturmiljön delas av alla. Kulturmiljön är en ändlig resurs och miljöbalken anger vad som är god hushållningen med den fysiska miljön. Landskapet är vår gemensamma resurs och den europeiska landskapskonventionen anger att landskapet ska hanteras som en helhet och att allmänheten ska ges möjlighet till delaktighet i frågor som rör landskapet.

Riksintressen för kulturmiljövården och kulturmiljöer av allmänt intresse regleras i miljöbalken 3 kapitel 6§. Riksintressen ska skyddas mot påtaglig skada. Kulturmiljöer av allmänt intresse ska så långt som möjligt skyddas mot påtaglig skada. Riksintressen för kulturmiljön utgörs av kulturhistoriska landskap och ska sammantaget ge en bild av landets och befolkningens utveckling. Kulturmiljöer av riksintresse har stor betydelse ur ett nationellt perspektiv. De värden som ligger till grund för utpekandet är

knutna till såväl enskilda objekt och delområden som till miljöns kulturhistoriska och rumsliga samband.

Kulturmiljö omfattas av både Agenda 2030-mål och svenska miljömål. Kulturmiljö bedöms påverka det globala målet 11. *Hållbara städer och samhällen* (delmålet 11.4 *Skydda världens kultur- och naturarv*). Av de svenska miljömålen påverkas framför allt *God bebyggd miljö*.

KONSEKVENSER PLANFÖRSLAG

Landskapet i kommunen karaktäriseras huvudsakligen av skog, myrmarker, sjöar och vattendrag. Det finns också många kulturhistoriska miljöer. Det finns inga utpekade riksintressen för kulturmiljö i kommunen eller landskapsbildskydd, men ett kulturresevat och ett flertal av länsstyrelsens utpekade värdefulla områden och stråk.

Planförslaget innebär förtätning och utbyggnad i orter där det finns utpekade värdefulla kulturmiljöområden. Samtidigt finns det ställningstaganden som syftar till att vårda, framhäva och utveckla de kulturhistoriska värdena och andra kvaliteter i den fysiska miljön kopplade till orternas och landsbygdens identitet och karaktär. Ställningstagandena omfattar både den bebyggda miljön samt stråk och sammanhang i kulturmiljön vilket innebär att planförslaget tar ett brett grepp för att värna kulturmiljön, vilket bedöms som positivt. Ställningstagandena bedöms även kunna bidra till att förstärka kommunens attraktivitet både i orterna och på landsbygden.

Kommunens ställningstagande om att ett kulturmiljöprogram för kommunen ska tas fram bedöms också som positivt eftersom det kommer att utgöra ett viktigt kunskapsunderlag för att kulturmiljövärden och kommunens karaktär ska kunna bevaras.

Översiktsplanen pekar ut områden möjliga för utbyggnad av vindkraft och solcellsparker. Områdena för vindkraft ligger huvudsakligen inom skogslandskap men beroende på landskapets topografi kan dessa få varierade konsekvenser för landskapsbild. Ställningstaganden om att varsamhet visas gentemot landskapsbild och att i första hand välja platser för utbyggnad av vindkraft där påverkan på landskapsbild blir liten bedöms som positiva. I detaljutformning av vindkraftverk kommer redovisning av eventuella konsekvenser för landskapsbild och kulturmiljövärden krävas. Det krävs även fortsatt utredning avseende placering av möjliga solcellsparker och deras påverkan på landskapsbild. En del av de föreslagna lokaliseringarna ligger inom skogsmark, och nertagning av träd tillsammans med uppförande av anläggningar kan få en betydande påverkan på landskapsbild.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Fortsatt utredning avseende placering av möjliga solcellsparker och deras påverkan på landskapsbild.

KONSEKVENSER NOLLALTERNATIV

Nollalternativet, så som planförslaget, hänvisar till länsstyrelsens underlag avseende värdefulla kulturmiljöer. Båda alternativen föreslår också att en kulturmiljöinventering för Osby tätort behöver genomföras. I jämförelse med planförslaget saknar nollalternativet tydliga ställningstaganden som syftar till att vårda, framhäva och utveckla de kulturhistoriska värdena och andra kvaliteter i den fysiska miljön kopplade till orternas och landsbygdens identitet och karaktär.

Sammantaget bedöms planförslaget som mer positivt för värden kopplade till landskapet och kulturmiljön i jämförelse med nollalternativet.

BOSTÄDER OCH SYSSELSÄTTNING

I avsnittet bostäder och sysselsättning behandlas översiktsplanens planering för och påverkan på perspektiv som befolkningsutveckling, bostäder, utbildning, arbets- och studiemarknad, näringsliv och verksamheter. Det är perspektiv som har stor inverkan på människors liv och kommunens attraktionskraft.

BEDÖMNINGSGRUNDER OCH MÅL

Bedömningen baseras på att det i den fysiska planeringen behöver säkerställas en balans mellan storleken på befolkningen, tillgången till bostäder, tillgången till arbetstillfällen, tillgång till utbildning och möjligheten till pendling, för att säkerställa en hållbar, kommunal tillväxt.

Mål som utgör bedömningskriterier i detta avsnitt är främst tre Agenda 2030- mål *4.God utbildning för alla, 8.Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt och 11.Hållbara städer och samhällen*, och ett miljökvalitetsmål *God bebyggd miljö*.

KONSEKVENSER PLANFÖRSLAG

BEFOLKNING OCH BOSTADSMARKNAD

Befolkningen i kommunen ligger idag stabilt kring drygt 13 000 fördelade på cirka 6 000 bostäder. Planförslaget prognosticerar en begränsad ökning med drygt 200 personer under planperioden. 75 procent av befolkningen är bosatta i kommunens tätorter, varav närmare 8 000 i Osby centralort och 2 000 i Lönsboda. Cirka 70 procent av bostäderna utgörs av småhus och 30 procent av flerbostadshus.

Planförslagets ansats om befolkningsutvecklingen för Osby bedöms som realistisk sett till kommunens historiska utvecklingstakt och SCB:s nuvarande antaganden om generell befolkningsutveckling i Sverige. 120-160 nya bostäder i planförslaget visar på viss överkapacitet i planerad bostadsutveckling jämfört med förväntad befolkningstillväxt. Överkapaciteten ger en robusthet och flexibilitet som kan utnyttjas som planberedskap för effektiva processer i takt med faktiskt framtida efterfrågan.

Planerad nybyggnation ska enligt planförslaget främst ske genom förtätning eller i anslutning till befintlig bebyggelse i tätorterna Osby och Lönsboda. Detta bedöms ge förutsättning för god resurseffektivitet genom samnyttjande av befintlig samt planerad infrastruktur och service. Samtidigt innehåller planförslaget möjligheter att bygga vidare på Osby's attraktionskraft med fortsatt beredskap för att möta efterfrågan om boende i landsbygdsmiljöer inom kommunen.

Utmaningar med inlåsningseffekter bedöms finnas, där äldre bor kvar i sina villor till låga kostnader utan incitament till att flytta samt att kostnaden för nybyggnation riskerar att överstiga ett marknadsvärde på det färdiga huset. Ökade energikostnader gör det betydligt dyrare för husägare, vilket kan gynna flyttkedjor och öka attraktionskraften i flerbostadshus för äldre.

Planförslaget har ett flertal ställningstaganden kopplade till områden med mångfunktionell bebyggelse. Dessa handlar bland annat om att områdena ska planeras för en variation av bostadstyper för en blandad befolkning och minskad segregation och att det inom områdena bör finnas en variation även av olika typer av arbetsplatser. Områdena ska också innefatta goda offentliga miljöer för alla åldrar, med särskilt

fokus på barn och äldre. Grönområden och naturliga landskap som integreras i boendemiljöerna kan dessutom bidra till en mer trivsamt och hälsosamt livsmiljö som främjar både fysisk aktivitet och social samvaro. Samtliga av dessa ställningstaganden bedöms medföra positiva konsekvenser utifrån social hållbarhet.

BOSTÄDER FÖR SOCIOEKONOMISKT SVAGA GRUPPER

Vad gäller skapandet av ett varierat bostadsutbud lyfts detta fram i ett ställningstagande för orten Lönsboda. Även för orterna Loshult, Killeberg, Visseltofta och Hökön förekommer ett ställningstagande som säger att utbudet av bostadstyper och boendeformer ska breddas. Här skulle det vara önskvärt att lyfta fram hur kommunen ser på möjligheten för ekonomiskt svaga grupper att erhålla rimliga bostäder. Det skulle också vara bra om ställningstagandet gällde för samtliga orter där nya bostäder är aktuella.

Vidare bedöms ställningstagandet om att lovgivning och gestaltning av ny infrastruktur ska ske med stor hänsyn till människorna i omgivningen för att bland annat minska risk för att skapa fysiska barriärer som viktigt för social hållbarhet.

Vad gäller bostadssegregation är bedömningen att kommunen har goda ambitioner och förutsättningar att inte öka den. Detta genom att tillföra olika typer av bostadsformer med visst fokus på den form det råder brist på, nämligen bostadsrätter. Risken bedöms också som väldigt liten vid tillskapande av så pass få nya bostäder.

BEBYGGELSE PÅ LANDSBYGD

Enligt ställningstaganden i planförslaget ska invånare ha möjlighet att bosätta sig var de vill och där de mår bra vilket främjar människors valfrihet över sin egen boendesituation. Detta stödjer människor i deras rätt till offentlig service oavsett om de väljer att bo i tätort eller på landsbygd, vilket kan attrahera invånare intresserade av livskvaliteten med landsbygdsliv. Detta kan dock resultera i utmaningar för en resurseffektiv kommunekonomi som behöver ingå i planeringen av kommunens fortsatta serviceutbud.

ATTRAKTIONSKRAFT, ROBUSTHET OCH FLEXIBILITET FÖR ÄNDRADE FÖRHÅLLANDEN

Flertalet ställningstaganden för befolkning och bostäder i planförslaget främjar den centrala ambitionen att fortsätta bygga på Osbys förutsättningar av ett boende där naturen har en stor betydelse för hälsa och livskvalitet. Oavsett var man bor i kommunen ska det vara nära till natur, grönområden och rekreation. Ställningstagande finns för att ytterligare utöka tillgängligheten genom exempelvis bättre möjligheter att ta sig till friluftsområden med kollektivtrafik samt informationsspridning om attraktiva leder och anläggningar för invånare och besökare. Kommunens värdefulla och unika och naturmiljöer ska utvecklas och bevaras. Det bedöms som positivt sett till kommunens fortsatta attraktivitet och tillväxt.

Planförslaget inkluderar flera ställningstaganden för hållbarhet och robusthet som kan bidra positivt till attraktiviteten för befintliga och nya invånare i Osby. Det gäller till exempel ställningstaganden för klimatanpassning (skyfall och värme) och för satsningar på hållbara transporter (kollektivtrafik, gång och cykel och laddinfrastruktur).

KOMMUNIKATIONER

Osby är fortsatt beroende av goda kommunikationslösningar till och från resten av Skåne, Kronobergs samt Blekinge län. Både för invånare och kommunens näringsliv, varför planförslaget ställningstaganden inom kommunikation och transportinfrastruktur är betydelsefulla. Sydostlänkens järnvägsförbindelse mellan Blekinge kustbana och Älmhult kommer att gå via Olofström, med ett tågstopp i Lönsboda. Sydostlänken skapar förutsättningar för smidigare och mer hållbara transporter, för både gods- och persontrafik, med ökad tillgänglighet till omkringliggande arbetsmarknader, besöksmål, studiemöjligheter och andra målpunkter.

Planförslaget lyfter en mängd ställningstaganden för att främja effektiva och hållbara kommunikationslösningar till viktiga knutpunkter och destinationer för arbetsmarknad och utbildning. Ställningstaganden som arbetspendling per tåg eller kollektivtrafik med god turtäthet och hållplatskopplingar till landsbygd, utbyggnad av heltäckande cykelnät till knutpunkter inom och utanför kommunen samt utökning av pendlings- samt samåkningsparkeringar i nära anslutning till stationer, kollektiv- och andra kommunikationsknutpunkter bedöms bidra till fortsatta resurseffektiva och hållbara kommunikationsmöjligheter för Osbys nuvarande och framtida invånare.

Planförslaget anger också ställningstaganden som uppmuntrar innovativa lösningar för hållbart resande, service och digitala tjänster i lägen som har begränsad tillgång till kollektivtrafik och avstånd till service. Planförslaget främjar även insatser för utbyggnad av exempelvis fiberbroadband som möjliggör snabb och stabil internet-uppkoppling av vikt för effektivt distansarbete. Dessa ställningstaganden kan i genomförandet främja en fortsatt levande landsbygdsutveckling för Osby.

NÄRINGSLIV OCH VERKSAMHETER, ARBETS- OCH STUDIEMARKNAD

Den största delen av kommunens yrkesverksamma befolkning är sysselsatt inom tillverkningsindustri, handel och vård. Andel sysselsatta inom tillverkningsindustrin är avsevärt högre än snittet för riket som helhet. Antal förvärvsarbetande i kommunen är väsentligt fler än tillgängliga arbetsplatser inom kommunen, varför hållbar arbetspendling till omgivande arbetsmarknad är en förutsättning i kommunens hållbara utveckling. Hälften av kommunens 5 900 förvärvsarbetande pendlade år 2021 till en arbetsplats utanför kommunen, samtidigt som 1 600 arbetspendlade in till Osby från andra kommuner. Viktiga pendlingsrelationer finns idag till Älmhult, Markaryd, Olofström, Hässleholm, Kristianstad, Östra Göinge och Malmö.

Små och medelstora företag dominerar kommunens näringsliv, där merparten av dessa finns inom tillverkningsindustrin.

Planförslaget vill fortsätta nyttja kommunens strategiska läge i nordöstra Skåne, med närhet till stora kommunikationsstråk och pendlingsavstånd till resten av Skåne, Kronobergs län och Blekinge län. För att öka tillgången till arbetsmarknad och utbildning krävs fungerande och effektiva kommunikationer såväl inom kommunen som till angränsande kommuner. Planförslaget innehåller ställningstaganden som främjar effektiva och hållbara kommunikationer verksamheters utvecklingsmöjligheter i anslutning till infrastruktur för effektiva godstransporter och utveckling av transportinfrastruktur och verksamheter som knyter ihop viktiga noder för näringsliv, arbets- och studiemarknad i regionen.

Industriparken i Osby är av stor vikt för kommunens näringsliv och ger möjlighet att ta emot extra tungt gods via två industrispår som är sammanlänkade med Södra stambanan. Genom den framtida planeringen av Sydostlänken med tänkt station i

Lönsboda öppnas marknaden upp på ett annat sätt för näringslivet i anslutning till järnvägen. Planförslaget reserverar därför industrimark med anslutning till effektiv transportinfrastruktur i Lönsboda. På samma vis pekar planförslaget ut verksamhetsytor i anslutning till lämplig infrastruktur även för mindre orter inom kommunen för att främja utvecklingen av näringslivet.

Det ska vara enkelt att etablera, driva och utveckla verksamheter och företag i Osby kommun, vilket planförslaget tillgodoser genom att reservera ytor som möjliggör för etablering i attraktiva lägen nära infrastrukturstråk. Kommunen vill också verka för att profilera Osbys förutsättningar inom natur- och kulturområden för att stärka möjligheterna för företagande och turism på landsbygden. Utöver ställningstagandet om samverkan med angränsande kommuner och regionen i turismrelaterade frågor utvecklas inte detta mer konkret i översiktsplanen.

Planförslaget bedöms innehålla erforderliga utvecklingsytor för näringslivets behov över planhorisonten till 2040. Men utvecklingsmöjligheterna är fortsatt starkt beroende av infrastruktur för arbetspendling och varutransporter till och från Osby, vilka i sin tur vilar på samverkan med externa parter (till exempel Skånetrafiken) och initiativ som Sydostlänken, vidareutveckling av väg 15 och 19/23.

Planförslaget lyfter vidare värdefulla hållbarhetsaspekter för verksamhetsområden anpassade till Osbys nuvarande näringsliv och som bedöms kunna bidra till fortsatt attraktivitet för verksamheter i kommunen:

- verksamhetsområden planeras lättillgängligt med koppling till hållbara transporter i anslutning till viktiga stråk för cykling, gång och kollektivtrafik.
- ytkrävande eller störande verksamheter som exempelvis genererar tung trafik ska lokaliseras utanför tätorterna i närhet till god transportinfrastruktur.
- arbetsplatser och verksamheter som inte är störande, som inte medför störande trafik och där byggnaderna gestaltningsmässigt kan anpassas till omgivande bebyggelse, bör finnas i direkt anslutning till eller blandas in i bostadskvarter.
- verksamhetsområdena utformas för att vara flexibla och anpassningsbara över tid, samt planeras med hänsyn till miljö- och klimataspekter.

SOCIALT HÅLLBART NÄRINGSLIV

Två av planförslagets generella ställningstagandena för verksamheter bedöms som viktiga utifrån social hållbarhet. Dessa handlar om att de verksamhetsområden som uppförs ska vara lättillgängliga och i anslutning till viktiga stråk för cykling, gång och kollektivtrafik. Detta är viktigt för att människor med olika förutsättningar ska ges möjlighet att vara såväl verksamhetsutövare som besökare i områdena. Vidare ska det vid omvandling av verksamhetsområden finnas ambition att föra dialog mellan näringsidkare och kommun och att det ska finnas möjligheter att erbjuda annan mark inom kommunen som ersättning. Det finns många exempel på äldre verksamhetsområden i svenska städer som vid omvandling inneburit stora svårigheter för mindre näringsidkare. Detta ställningstagande bedöms därför som mycket viktigt utifrån social hållbarhet.

Bland de generella ställningstagandena för landsbygd är det en god ambition att kommersiell och offentlig service ska ha möjlighet att utvecklas. Det är dock oklart hur det ska gå till eller vad ställningstagandet faktiskt innebär.

Under riktlinje för bebyggelse på landsbygden står det att anläggningar som gynnar turism, friluftsliv och annan landsbygdsutveckling bör prioriteras. Det är viktigt att

detta sker på invånarnas villkor vilket förutsätter dialog med berörda individer och aktörer.

KOMMUNEKONOMI OCH SAMVERKAN

Planens prognostiserade befolkningstillväxt ger marginellt bidrag till kommunens ekonomi, varför investeringsbehovet i planförslaget behöver finansieras med andra metoder än via ökade skatteintäkter. Den fortsatta samverkan med andra kommuner och regionen som lyfts i planförslaget är ett positivt sätt att stärka möjligheterna till gemensamma strategier, planer och samfinansiering inom områden som VA, renhållning, kollektivtrafik och besöksnäring. Att knyta markanvisningsavtal tydligare till ett kommunalt investeringsbehov kan vara andra sätt att finansiera kommande investeringar.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Tydliggör planförslaget med riktlinjer för en sammanhållen utveckling, där ett färre antal områden i taget detaljplaneras och därmed undviks risken för en fragmentiserad bostadsutveckling över samtliga exploateringsområden på en gång.
- Tydliggör ställningstagande för olika gruppers behov av bostäder och service genom alla livsfaser för ett attraktivt liv som invånare i Osby.
- Förtydliga hur kommunen ser på möjligheter för socioekonomiskt svaga grupper att kunna erhålla rimliga bostäder.
- Komplettera med ställningstagande om att utveckla riktlinjer för hållbar energiproduktion baserat på ambitionerna i planförslaget, med syfte att underlätta kommande detaljplanering och tillståndsprocesser.

KONSEKVENSER NOLLALTERNATIV

Jämfört med nollalternativet innehåller planförslaget en mer koncentrerad utvecklingsplan för nya bostäder i färre områden i eller i anslutning till befintliga bostäder.

Nollalternativet innebär inte något tydligt ställningstagande gällande blandad bebyggelse med variation av bostadsformer och olika typer av arbetsplatser. Det medför inte heller riktlinjer för integrerade grönområden i bostadsmiljöerna vilket främjar en hälsosam livsmiljö.

Planförslaget lyfter en mängd ställningstaganden med likvärdig eller större tydlighet än nollalternativet för att främja effektiva och hållbara kommunikationslösningar till viktiga knutpunkter och destinationer för arbetsmarknad och utbildning. Den nya planen anger också ställningstaganden som uppmuntrar innovativa lösningar för hållbart resande, service och digitala tjänster i lägen som har begränsad tillgång till kollektivtrafik och avstånd till service, samt främjande för utbyggnad av fiberbredband som inte finns i nollalternativet.

Jämfört med nollalternativet betonar planförslaget vikten av vattentjänstplan och ledningsförynelseplan för att säkerställa långsiktig funktion för teknisk försörjning.

Även när det gäller verksamhetsytor på samma sätt som för bostäder innehåller planförslaget en mer koncentrerad utveckling av ett färre antal nya områden än i tidigare nollalternativ. Jämfört med nollalternativet lyfter också planförslaget vikten av hållbarhetsaspekter för verksamhetsområden och näringslivet med större tydlighet.

HÄLSA OCH LIVSKVALITET

I avsnittet hälsa och livskvalitet behandlas översiktsplanens planering för och påverkan på människors fysiska, psykiska och sociala välbefinnande med en jämlik fördelning mellan olika grupper i samhället.

BEDÖMNINGSGRUNDER OCH MÅL

Hälsa och livskvalitet beskrivs och bedöms utifrån tre kategorier vilka är; folkhälsa, vardagsliv och social sammanhållning.

Folkhälsa är ett samlingsbegrepp för hela befolkningens hälsotillstånd. En god folkhälsa innebär att hälsan är så god som möjligt och samtidigt så jämnt fördelad som möjligt bland olika grupper i samhället. Här bedöms aspekterna: tillgång till natur och grönsstruktur; förutsättningar för rekreation, friluftsliv, fysisk aktivitet och kultur- och fritidsutbud samt luftkvalitet och ljudmiljö/buller. Folkhälsa berörs även under rubrikerna vardagsliv och social sammanhållning, samt under aspekten bostäder och sysselsättning genom kopplingar till folkhälsopolitiska målområde 5.

Med vardagsliv åsyftas här olika tillgänglighetsperspektiv med hänsyn till olika grupper i samhället, hur människors vardagsliv och livspussel påverkas. Bedömningen fokuserar på tillgänglighet till service och tillgång till gång-, cykel-, och kollektivtrafik.

Med social sammanhållning åsyftas möjlighet till och förutsättningar för människor att vistas i det offentliga rummet, att mötas, att skapa förståelse och acceptans för samhällets mångfald. Fokus är att bedöma aspekter som barriärer, mötesplatser samt trygghet.

Hälsa och livskvalitet omfattas både av Agenda 2030, nationella miljömål och folkhälsomål. Översiktsplanen bedöms kunna påverka Agenda 2030-målen *3.Hälsa och välbefinnande*, *9.Hållbar industri, innovation och infrastruktur* och *11 Hållbara städer och samhällen*. Av de nationella miljömålen kan översiktsplanen påverka *Frisk luft*, *Giftfri miljö*, *Säker strålmiljö*, *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap*, *God bebyggd miljö* samt *Ett rikt växt- och djurliv*. Beröringen med flertalet av miljömålen handlar om friluftsliv. Därtill bedöms påverkan ske på det nationella folkhälsomålsområdet *5.Boende och närmiljö*.

Sedan barnkonventionen blev svensk lag 2020 ska barns rättigheter beaktas vid beslutsprocesser som rör barn.

KONSEKVENSER PLANFÖRSLAG

FOLKHÄLSA

Enligt planförslaget ska alla invånare i kommunen ha nära från sin bostad till närmsta grönområde. Ambitionen är att det inte ska vara längre än 300 meter. Alla ska också ha nära till tillgängliga och trygga platser för möten, upplevelser, daglig motion och utflyktsmål. Detta bedöms bidra positivt till folkhälsa i kommunen.

Vid planering av ny infrastruktur och bebyggelse ska det enligt planförslaget undvikas att detta bidrar till barriärer för ekologiska och sociala sammanhang. Kommunen ska också verka för att minska barriäreffekter från befintliga vägar och järnvägar. Större ströv- och vandringsområden ska i möjligaste mån skyddas från buller och hållas i det närmaste tysta. Att skapa medvetande om och försöka eliminera negativa barriäreffekter bedöms vara positivt utifrån en socialt hållbar planering.

Planförslaget innehåller även flera ställningstaganden för grönområden och parker som bedöms främja hälsa. Det handlar om att bevara och utveckla grönområden och naturliga landskap bland bebyggelsen, att grönområden ska gestaltas utifrån användarnas behov och önskemål och om att skapa mötesplatser för att stärka social sammanhållning i kommunen. Det är viktiga ställningstaganden utifrån social hållbarhet och som bedöms medföra positiva konsekvenser för människor som ska leva i och nyttja dessa miljöer. Parkerna och grönområdena ska också vara tillgängliga för alla oavsett ålder, kön, funktionshinder eller socioekonomisk bakgrund. Detta är också något som medför positiva konsekvenser utifrån en rättvisaspekt.

Vidare bedöms även ställningstagande för natur och friluftsliv som handlar om att verka för trygga, belysta och tillgängliga entréer, angöring och parkering vid områden för natur och friluftsliv som viktig utifrån social hållbarhet. Det saknas dock tydliggörande om att dessa entréer även bör vara väl anslutna till gång- och cykelinfrastruktur och kollektivtrafiknät. Kopplat till detta anges det för Loshult att det är viktigt att koppla ihop ny bebyggelse med naturen genom gång och cykelvägar, vilket bedöms vara positivt.

Planförslagets ambition om att tillgänglighet till friluftsanläggningar som ligger i anslutning till permanent bebyggelse bedöms som god. Dock bedöms ambitionen ha något ospecificerat syfte och oklart hur det ska göras.

Vattenmiljöerna lyfts i planförslaget fram som en viktig del av den sociala miljön i och med dess rekreativvärden. Det är viktigt att bevara och skydda vattenmiljöerna för att säkerställa människors möjligheter till rekreation och friluftsliv. I planalternativet framgår att sportfisket är subventionerat vilket gör det gratis att fiska i Osbysjön. Detta bedöms kunna minska de ekonomiska barriärerna till denna del av friluftsliv vilket kan medföra positiva konsekvenser utifrån social hållbarhet.

Ett av planförslagets ställningstaganden, som är kopplat till utpekade riksintresseområden för friluftsliv, lyfter att det finns potential att ytterligare öka tillgängligheten till friluftsområdena genom exempelvis olika typer av kollektivtrafik och utvecklad informationsspridning. Detta bedöms innebära positiva konsekvenser då fler grupper får bättre möjligheter att nyttja friluftsområdena.

Inom kommunen finns flera förorenade och potentiellt förorenade områden i form av nedlagda och pågående verksamheter. Planförslaget pekar ut ett utvecklingsområde i Lönsboda i anslutning till potentiellt förorenad mark. I övrigt kan förtätning av befintlig bebyggelse innebära att potentiellt förorenad mark kan komma att tas i anspråk. Utbyggnad i områden med markföroreningar innebär att dessa områden behöver hanteras/saneras, vilket medför att antalet förorenade områden på sikt kan minska i kommunen. Detta tillsammans med att kommunen ska verka för att de av länsstyrelsen prioriterade förorenade områden ska undersökas vidare och att lämpliga åtgärder ska vidtas bedöms kunna ge positiva effekter på människors hälsa och säkerhet. Åtgärderna kan samtidigt vara ekonomiskt kostsamma.

De större vägarna i kommunen utgör transportleder för farligt gods. Det går även transporter av farligt gods på järnvägarna. I planförslaget finns flera utpekade nya verksamhetsområden längs lederna samt två områden för mångfunktionell bebyggelse med bostäder i närheten av Södra stambanan i Osby. Där bebyggelse planeras inom 150 meter från rekommenderad led för farligt gods ska en riskbedömning tas fram och eventuella åtgärder behöver vidtas.

Generellt förekommer bullerstörningar från väg- och järnvägstrafik i kommunen. Därutöver finns verksamheter som orsakar bullerstörningar. Sammantaget bedöms översiktsplanens ställningstaganden, som handlar bland annat om placering av bostadsbebyggelse i förhållande till verksamheter och vice versa, undvikande av nya bostäder nära järnvägar samt bibehållande av tysta rekreativsområden, främja människors hälsa. Det bedöms även som positivt att översiktsplanen har ställningstagande kopplat till befintliga bostäder som ligger utmed vägar och järnvägar som utgör bullerkällor.

Avseende luftkvaliteten görs mätningar kontinuerligt i Osby tätort. Enligt rapporten från 2021 bedöms inte miljö kvalitetsnormerna för utomhus överskridas. Översiktsplanen omfattar enbart ett ställningstagande kopplat till luftkvalitet som handlar om att kommunen ska verka för att miljö kvalitetsnormer för luft ska följas. Vad detta innebär mer konkret framgår inte. Det framgår inte heller hur luftkvaliteten står i förhållande till miljö kvalitetsmålet *Frisk luft* och dess preciseringar. Samtidigt bedöms inte de i översiktsplanen föreslagna utbyggnaderna medföra risk för försämring av människors hälsa med avseende på luftkvalitet.

VARDAGSLIV

I planalternativet finns det ställningstaganden som berör kommunikationer och kollektivtrafik och som är relevanta för social hållbarhet. Dessa handlar om att underlätta byten mellan olika trafikslag och verka för trygghet och komfort vid stationer, hållplatser och bytespunkter. Detta gäller även parkeringsplatser intill dessa platser. Vidare ska det utvecklas trygga, gena, säkra och sammanhängande gång- och cykelvägar inom kommunens orter och mellan dem. Här uttrycks ett särskilt fokus på barns möjligheter att kunna röra sig fritt inom orterna, vilket är mycket viktigt utifrån social hållbarhet.

Planförslaget konstaterar att män och kvinnor har olika resmönster där kvinnor i större utsträckning väljer mer hållbara alternativ och reser kortare. Det konstateras också att det är viktigt att fundera över dessa skillnader mellan kvinnor och män vid utveckling av transportsystemet i kommunen för att om möjligt komma med åtgärdsförslag som främjar jämställdhet i transportinfrastrukturen.

Gällande landsbygdsutveckling finns det ställningstagande om att det är viktigt med närliggande busshållplats för de som vill bosätta sig på landet. För att göra kollektivtrafiken tillgänglig för alla har flera av kommunens ytterområden ett system med anropsstyrd närtrafik som trafikerar tätorterna. Avgiften för dessa turer ingår i Skånetrafikens vanliga avgiftssystem. Detta bedöms medföra positiva konsekvenser såväl ur ett socialt- som ett ekonomiskt och ekologiskt hållbart perspektiv med tanke på att inga bussar behöver gå tomma.

För vissa av orterna (Loshult, Hökön, Visseltofta och Östra Genastorp) finns ställningstagande som handlar om att uppmuntra åtgärder för hållbarhet resande, som exempelvis samåkningsparkeringar och digitala lösningar för samåkning. Detta bedöms vara ett bra ställningstagande som kombinerar teknisk innovation och omställning till hållbara transporter med potentiella möten som kan främja social sammanhållning. Det finns även ställningstagande om att verka för att utveckla möjligheterna att resa kollektivt till och från orter. Båda ställningstagandena bedöms medföra positiva konsekvenser utifrån social hållbarhet.

Ett ställningstagande för transportinfrastruktur handlar om att kommunen ska utveckla cykelinfrastrukturen så att bostadsområden kopplas samman med viktiga målpunkter. Detta underlättar livspusslet och möjligheten till miljövänlig och hälsosam

vardagsmobilitet för många grupper i samhället, inte minst barn, ungdomar och resurssvaga hushåll. Sträckan mellan Älmhult och Loshult tar 20 minuter på cykel och genom att satsa på tillgänglighet, trygghet och säkerhet på den sträckan skulle cykelpendlingen kunna öka. Det finns också ett ställningstagande om att se över bristande länkar eller stråk i befintlig cykelinfrastruktur för att få fler barn att cykla till skolan. Dessa ställningstaganden och skrivelser i planförslaget bedöms bidra till positiva konsekvenser ur ett socialt hållbarhetsperspektiv.

Vad gäller digital infrastruktur finns ett ställningstagande som säger att kommunen ska verka för att fler ska kunna ansluta sig till fiberbaserade nät. Alla i kommunen ska ha möjlighet att använda digitala samhällstjänster för att motverka digitalt utanförskap, vilket bedöms som positivt.

SOCIAL SAMMANHÅLLNING

Planförslaget har ett flertal ställningstagande som bedöms bidra positivt till social sammanhållning i kommunen. Ett av dessa anger att "Tillsammans skapar vi förutsättningar och möjligheter för människor i alla åldrar att forma ett tryggt liv". Detta bedöms som positivt, men det skulle behöva specificeras på vilket sätt. Vidare bedöms de som positivt för social hållbarhet att brottsförebyggande åtgärder lyfts fram i planförslaget.

Planförslaget lyfter kultur och fritid som bidragande till att skapa samhörighet och som en viktig del i människors livskvalitet. Ett rikt utbud av kultur och fritidsmöjligheter för människor i alla åldrar och med olika intressen ska eftersträvas, och preciseras i ett flertal ställningstaganden i översiktsplanen. Detta är precis som det uttrycks mycket viktigt för social sammanhållning och livskvalitet. Det är också positivt utifrån social hållbarhet att kultur och civilsamhället lyfts fram.

Ett av ställningstagandena för Osby tätort handlar om att utforma inbjudande, trygga och tillgängliga offentliga miljöer med offentlig och kommersiell service och handel. Under förutsättning att det görs på ett inkluderande sätt, exempelvis genom att göra olika grupper i samhället delaktiga i utvecklingen, bedöms detta kunna stärka stoltheten och samhörigheten inom orten. Vidare gällande service behöver samhällsservicen vara tillgänglig för en så stor andel av befolkningen som möjligt. Kommunal och kommersiell service ska därför lokaliseras vid torg, allmänna platser och viktiga stråk för att främja möten mellan människor och tillgång till service.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Att parker och grönområden ska göras tillgängliga för alla är bra. Det kan vara bra att lägga till jämställdhet som en aspekt med hänsyn till exempelvis trygghet i offentlig miljö.
- Utöka ställningstagande för Osby tätort om offentliga miljöer till att även innefatta offentlig service.
- Förtydliga eventuella särskilda behov hos grupperna funktionsvarierade respektive invandrare i planförslaget.

KONSEKVENSER NOLLALTERNATIV

Nollalternativet bedöms generellt innebära mindre tydliga ställningstaganden gällande social hållbarhet. Ett utvecklat gång- och cykelvägnät skulle exempelvis enligt nollalternativet inte lika tydligt utgå från barns rörelsefrihet och säkra skolvägar som planförslaget.

Möjligheten till hållbar landsbygdsutveckling bedöms vara mindre i nollalternativet i och med att det varken talas om kollektivtrafik eller innovativa lösningar som anropsstyrda lösningar eller digitala lösningar för samåkning som det görs i planförslaget.

En annan otydlig utveckling för nollalternativet handlar om planering för att minska digitalt utanförskap då utveckling av fiberbaserat nät inte hanteras i alternativet.

Nollalternativet saknar beskrivning om var det bedöms finnas områden med förorenad mark i kommunen och det saknas tydliga ställningstaganden kopplade till åtgärder avseende förorenad mark. Utifrån detta bedöms inte nollalternativet innebära positiva effekter på människors hälsa och säkerhet i samma omfattning som planförslaget. Nollalternativet, så som planförslaget, lyfter fram behovet att ta hänsyn till transportleder med farligt gods och eventuella skyddsavstånd. Detta bedöms som positivt för människors hälsa och säkerhet.

Vidare, avseende buller och luftkvalitet, bedöms nollalternativet innebära ställningstaganden i motsvarande omfattning som planförslaget. Därmed bedöms inte planförslagets och nollalternativets påverkan skiljas åt i någon större grad.

DELAKTIGHET OCH DEMOKRATI

Inom avsnittet delaktighet och demokrati berörs processen för framtagandet av översiktsplanen med perspektiv som dialog och delaktighet och hur olika grupper har involverats och kommit till tals. Delaktighet och demokrati är centrala aspekter för hållbar utveckling.

BEDÖMNINGSGRUNDER OCH MÅL

Delaktighet och demokrati omfattas av Agenda 2030-mål. Översiktsplanen bedöms kunna påverka Agenda 2030-målen 11 *Hållbara städer och samhällen* (delmål 3) och 16 *Fredliga och inkluderande samhällen* (delmål 7).

Översiktsplanen bedöms inom temat *Delaktighet och demokrati* även påverka övergripande aspekter som jämställdhet, jämlikhet och barnperspektiv. Dessa perspektiv kopplas till Agenda 2030 (Mål 5 *Jämställdhet* och Mål 10 *Minskad ojämlikhet*), samt barnkonventionen och nationella folkhälso- och jämställdhetsmål.

Det finns även en mängd regionala och kommunala mål för översiktsplanen att förhålla sig till. Många av dessa överensstämmer med de globala och nationella målen och finns på så sätt redan med i bedömningsgrunden som beskrivs ovan. Det bedöms inte finnas behov av att specifikt lyfta fram några regionala eller kommunala mål kopplat till delaktighet och demokrati som inte redan ryms inom de globala och nationella målen.

DIALOG I ÖP-PROCESSEN

GENOMFÖRD DIALOG

Osby kommun har tagit fram en kommunikationsplan för översiktsplaneprocessen. Detta med syfte att informera om att kommunen är i färd med att ta fram en ny översiktsplan, skapa förståelse för vad det är samt att få många delaktiga och uppmuntra till delaktighet. I strategin finns det förutom målområden för att uppnå kommunens övergripande strategi också nedbrutna mål på tre målgrupper, nämligen kommuninvånare, näringsliv och civilsamhälle som en målgrupp, politiker en annan och medarbetare en tredje. Dessa målgrupper är något grovt skurna, kanske hade det

varit bra med invandrare som en enskild målgrupp och barn och ungdomar som en annan.

Osby kommun har fört tidig dialog med näringsliv. Kommunen har också genomfört dialoginsatser med två femteklassare i två olika skolor. Insatserna med barnen har sammanfattats i ett dokument per klass och skola.

Eleverna fick både svara på ett antal individuella frågor och därefter diskutera och svara i mindre grupper. Detta är ett bra upplägg som kan komplettera gruppdiskussionen för de elever som eventuellt inte känner sig så bekväma att prata i grupp. På kartor fick varje grupp markera ut bra respektive dåliga platser. Personal från Osby kommun "gick runt mellan grupperna och lyssnade på samtalen och svarade på elevernas frågor om något verkade oklart". Diskussionerna dokumenterades av eleverna själva. I sammanställningen framgår det inte tydligt vem som har svarat vad och därmed inte hur delaktigheten fördelades i gruppen.

För att kunna använda det som framkommit i dialogen som ett beslutsunderlag i det vidare arbetet med översiktsplanen skulle det behöva innefatta mer information. Detta skulle exempelvis kunna handla om vilka kände sig otrygga på vilka platser och varför.

BEDÖMNING AV DIALOG OCH PLANFÖRSLAG

Sammantaget bedöms det bra att kommunen har tagit fram en kommunikationsplan som så tydligt förespråkar invånarnas delaktighet.

Som det nämndes ovan finns det vissa oklarheter i underlaget från den genomförda barndialogen. Det hade varit bra med ett resonemang om vilka barn som kommit till tals och vilka som eventuellt inte gjort det. Det hade också varit värdefullt med resonemang om hur barnen uttryckte sig i diskussionerna och hur de resonerade sig fram till det som står i sammanställningen. Det är också värt att notera att dessa barn inte kan sägas vara representativa för barn i kommunen i allmänhet.

6 SAMLAD BEDÖMNING

Föreslagen utbyggnad i översiktsplanen bedöms övergripande innebära att marken används till det den är bäst lämpad för. Kommunens tätorter behöver möjlighet att växa och det innebär att det till stor del behöver ske på skogsmark eller jordbruksmark. I planförslaget är det framförallt skogsmark som tas i anspråk. En del jordbruksmark tas i anspråk där föreslagna ytor bedöms ha sämre förutsättningar för ett rationellt jordbruk jämfört med ytor i det öppna storskaliga jordbrukslandskapet. En utveckling av kommunen enligt planförslaget bedöms inte medföra ett nyttjande av resurser som riskerar framtida generationers möjlighet att kunna tillfredsställa sina behov. Dock behöver kommunen vara restriktiv med att exploatera ytterligare jordbruksmark.

En stor del i kommunens attraktivitet ligger i dess unika och värdefulla naturmiljöer. Eftersom översiktsplanen bedöms bidra till att behålla och stärka naturmiljöerna i stort kan kommunens attraktivitet på sikt stärkas vilket kan få genomslag i exempelvis inflyttning och besöksverksamhet. Det bedöms också finnas en viss tålighet mot ytterligare exploatering av naturmiljöer sett till kommunens karaktär och attraktivitet. Planförslaget tar också ett brett grepp för att värna kulturmiljön i kommunen. Även ställningstagandena kopplade till kulturmiljö och landskapet bedöms kunna bidra till att förstärka kommunens attraktivitet både i orterna och på landsbygden.

Planförslaget bedöms utgöra en bra grund för att arbeta vidare med vattenfrågor inom kommunen men där fler underlag som vattentjänstplan och dagvattenplaner för tätorter blir viktiga för att identifiera behov i efterföljande planering.

Klimatförändringen är vår tids största utmaning och planförslagets fokus på sammanhållen bebyggelse innebär förutsättningar för samnyttjande av kommunaltekniska system och underlag för kollektivtrafik. Det skapar också förutsättningar för ett minskat behov av bilresor. Planförslaget tar även ett grepp kring produktion av förnybar energi och att minska kommunens utsläpp av växthusgaser på flera områden, vilket är positivt ur ett klimatperspektiv. Att bygga nytt innebär alltid klimatbelastande utsläpp, och planförslaget föreslår begränsat med ny bebyggelse. En del skogsmark tas i anspråk med planförslaget vilket gör att den funktion skogen kan ha som kolsänka idag och i framtiden försvinner. Planförslaget tar också ett grepp kring klimatanpassning där en kommande klimatriskbedömning blir ett viktigt underlag för att arbeta vidare med anpassning för ny och befintlig bebyggelse.

Planförslaget verkar också för nyttjande av kommunens naturliga tillgångar till gröna och blå strukturer för att förebygga oönskade effekter av pågående och kommande klimatförändringar. Utöver att Osbys tätortsnära grön- och rekreationsområdena är viktiga för hälsa och livskvalitet, kan de även fylla viktiga funktioner som dagvattenfördröjning och översvämningshantering på ett resurseffektivt sätt och bidra miljömässig och social hållbarhet utan att belasta det begränsade ekonomiska utrymmet i Osbys kommunekonomi.

Planförslaget berör många aspekter av social hållbarhet och det finns många ställningstaganden som tydliggör alla invånares rätt till flera olika sociala värden, som exempelvis rekreation och mötesplatser. Planförslaget skapar förutsättningar för grönare boendemiljöer och mer tillgängliga och trygga rekreationsområden nära dessa. Det innebär också ett välutvecklat gång- och cykelvägnät som möjliggör cykelpendling mellan och inom kommunens orter och främjar barns rörelsefrihet genom utvecklade säkra skolvägar. Det öppnar upp för hållbart resande på landsbygden tack vare anropsstyrd kollektivtrafik och digitala lösningar för samåkning.

Hållbart resande i tätorterna främjas genom att underlätta byten mellan olika trafikslag samt genom utveckling av trygghet och komfort vid stationer och hållplatser. Planförslaget bedöms också skapa goda förutsättningar för ökad livskvalitet genom ett rikt utbud av kultur och fritidsmöjligheter för olika typer av människor.

Den begränsade befolkningsutvecklingen i planförslaget innebär att kommunens ekonomi inte växer i någon större omfattning för att finansiera nya investeringar. Osby blir även i fortsättning beroende av att utveckla samverkan med andra kommuner och regionen inom områden med stora kostnader och investeringsbehov som VA, transportinfrastruktur, kollektivtrafik och renhållning. I övrigt visar planförslaget god förmåga till kostnadseffektivt resursutnyttjande med utveckling av nya områden och funktioner som utnyttjar befintliga strukturer och tillgångar i kommunen.

Nya bostäder och verksamhetsområden planeras i eller i anslutning till befintlig bebyggelse för att kunna dra nytta av redan befintlig infrastruktur och service. Samtidigt är det i de redan två största orterna Osby samt Lönsboda huvuddelen av den planerade utvecklingen ska ske, vilket bidrar till förstärkt underlag för fortsatt robust utveckling med gott resursutnyttjande i kommunen. Utöver detta uppmuntrar planen till innovativa lösningar för hållbart resande, service och digitala tjänster i lägen som har begränsad tillgång till kollektivtrafik och avstånd till service, i ambitionen att skapa attraktiva livsmiljöer och en levande landsbygd utan större investeringar.

Planförslaget innehåller ett stort antal ställningstaganden där många bedöms medföra positiva effekter för både ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. För att tydliggöra översiktsplanens intentioner kunde det eventuellt vara bra att sälla och prioritera bland ställningstagandena och även se över om det finns risk för målkonflikter bland dem.

Kommunen har utpekat behov av ett flertal karteringar och utredningar och har gjort en prioritering av dem i handlingsplanen. Det är viktigt att prioritera arbetet utifrån de värdena som utredningarna kan ge för den fortsatta utvecklingen. I vissa fall bedöms utredningar vara nödvändiga att genomföra redan i den fortsatta översiktsplaneprocessen för att säkerställa en hållbar markanvändning. Detta gäller exempelvis klimatriskbedömningen.

7 AVSTÄMNING MOT MÅL OCH RIKTLINJER

Enligt 6 kapitel 11 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla uppgifter om hur hänsyn tas till relevanta miljö kvalitetsmål och andra miljö hänsyn.

MILJÖKVALITETSNORMER

Enligt 5 kapitel miljöbalken får regeringen meddela föreskrifter om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt, om det behövs för att varaktigt skydda människors hälsa eller miljön eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa eller miljön (miljö kvalitetsnormer). Miljö kvalitetsnormerna anger de föroreningsnivåer eller störningsnivåer som människor kan utsättas för utan fara för olägenheter av betydelse eller som miljön eller naturen kan belastas med utan fara för påtagliga olägenheter.

MILJÖKVALITETSNORM FÖR LUFT

För utomhusluft finns miljö kvalitetsnormer för kvävedioxid, svaveldioxid, kolmonoxid, bly, bensen, partiklar (PM10 och PM2,5), ozon, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren- alla till skydd för människors hälsa. I Osby såväl som i många andra svenska kommuner utgör vägtrafiken en stor föroreningskälla.

Nyckelparametrar i form av luftföroreningar är då kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM10). Både de juridiskt bindande miljö kvalitetsnormerna för luft (MKN) och det nationella miljö kvalitetsmålet "Frisk luft" (MKM), fokuserar på kvävedioxid och partiklar. Den mindre fraktionen partiklar (PM2,5) är i regel inte på samma sätt problem i relation till normerna.

Skånes Luftvårdsförbund utför kontinuerliga mätningar av luftföroreningshalter och meteorologiska luftföroreningar i samverkansområde Skåne, inklusive i Osby kommun. Mätningar utförs i Osby tätort. Enligt rapporten för år 2021 bedöms halterna av kvävedioxid/kväveoxider, partiklar (PM10/PM2,5), marknära ozon, bensen, kolmonoxid, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren underskrida miljö kvalitetsnormerna.

De i översiktsplanen föreslagna utbyggnadsområdena för verksamheter bedöms kunna leda till ökning av godstransporter och även i viss del till pendling. De föreslagna utbyggnaderna av bostäder tillsammans med förtätning av orter kan också medföra viss ökning av trafik. Den totala trafikökningen bedöms dock inte så stor att miljö kvalitetsnormer för luft riskerar att överskridas.

MILJÖKVALITETSNORMER FÖR VATTEN

Sveriges vatten är indelade i vattenförekomster och klassade efter vilken status vattenförekomsten har idag. En vattenförekomst kan utgöras av vattendrag, sjöar, kustvatten och grundvatten. Varje vattenförekomst har även fastställda miljö kvalitetsnormer (MKN) som anger vilken status vattenförekomsten ska uppnå och när detta ska vara uppnått. För ytvatten klassas kvaliteten på vattenförekomsten med ekologisk och kemisk status. Grundvattenförekomster klassas efter kemisk och kvantitativ status.

Enligt översiktsplanen uppnår åtta av nio grundvattenförekomster inom kommunen god kvantitativ status samt god kemisk status. Älmhultsåsen uppnår inte kraven för en god kemisk status då riktvärdet för klorid i grundvattnet överskrids. Förhöjda halter av

PFAS kan förekomma. Kommunen bedömer att den finns risk att god kemisk status för grundvattenförekomsten inte uppnås 2027 med avseende på klorid, och grundvattenförekomsten bedöms vara utsatt för potentiell påverkan med avseende på konduktivitet och PFAS.

Av kommunens femton ytvattenförekomster utgörs fyra av sjöar och elva av vattendrag. Sjöarna har måttlig till god status och inget av vattendragen uppnår god status. Den kemiska statusen för ytvattenförekomsterna påverkas framförallt av kvicksilver där det finns undantag för miljökvalitetsnormen, eftersom det bedöms vara tekniskt omöjligt att sänka halterna avseende kvicksilver.

Planförslaget innehåller flera ställningstaganden som syftar till att vattenkvaliteten i kommunens vattendrag fortsatt ska förbättras genom åtgärder för att uppnå bättre ekologisk status och för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska uppfyllas. Specifikt nämns även att åtgärder behöver vidtas för att miljökvalitetsnormen i grundvattenförekomsten Älmhultsåsen ska komma att uppnås.

Det bedöms positivt att särskild hänsyn till miljökvalitetsnormerna lyfts in i ställningstaganden. Dock skulle ställningstagandena tydligare kunna koppla an till de specifika problem som finns för vattenförekomsterna i kommunen och hur kommunen ser på risken att miljökvalitetsnormer överskrids.

Sammantaget bedöms planförslaget inte förhindra uppfyllande av miljökvalitetsnormer för vatten. Det bedöms dock finnas behov av mer detaljerad planering för hur alla kommunens vattenförekomster ska nå god ekologisk och kemisk status.

GLOBALA HÅLLBARHETSMÅL

Nedan görs en målanalys av de globala hållbarhetsmålen. Analysen görs på de målen där den fysiska planeringen bedöms ha störst möjlighet att påverka eller understödja.

Hållbarhetsmål	Planförslagets påverkan på målet
Hållbara städer och samhällen (delmål 11.1, 11.2, 11.3, 11.4, 11.6 11A och 11B)	Positiv påverkan i och med planförslagets intentioner om att utveckla bostadsbeståndet för att möta behovet hos boende i kommunen samt att förskolor och skolor lokaliseras i anslutning till bostäder. Utbyggnad i anslutning till tätorter och samhällen innebär generellt goda förutsättningar för resurshushållning och kollektivtrafik och cykel. Planförslaget adresserar även produktion av förnybar energi, vilket är en bra utgångspunkt för att minska kommunens klimatpåverkan. Positiv påverkan då planförslagets intentioner är att utvecklingen av kommunens tätorter ska ske i kollektivtrafiknära lägen samt att cykelvägnätet ska byggas ut. Det är också positivt att tillgängligheten till grönområden ska utvecklas samt att tillgången till befintliga grön- och blåstrukturer också är tänkta att bidra till dagvattenfördröjning och översvämningshantering. Positiv påverkan i och med att planförslaget innebär att värdefulla kulturmiljöer ska värnas vid exploatering i kommunens tätorter. Negativ påverkan (11.1) i och med att det är oklart hur planförslaget förhåller sig till möjligheten för alla att kunna efterfråga en ekonomiskt överkomlig bostad. Positiv påverkan (11.2) i och med anropsstyrd kollektivtrafik och digitala lösningar för samåkning på landsbygd. Positiv påverkan (11A) i och med stödjande av människors vilja att bo på landsbygden. Positivt (11.7) utifrån planförslagets ambitioner om att tillgängliggöra grönområden och skapa trygga gång- och cykelvägar till friluftsområden. Positiv påverkan (11.3) i och med ställningstagandet att undvika risk för barriäreffekter för ekologiska och sociala sammanhang vid planering av ny infrastruktur.
Hållbar konsumtion och produktion (delmål 12.2)	Negativ påverkan i och med att ianspråktagande sker på jordbruksmark, begränsas av att ianspråktagande sker i anslutning till befintlig bebyggelse och som har relativt sett sämre förutsättningar för ett rationellt jordbruk.
Bekämpa klimatförändringarna (delmål 13.1, 13.2 och 13.3)	Planförslaget innebär en bra utgångspunkt för arbetet med att hantera risker på grund av ett förändrat klimat.
Ekosystem och biologisk mångfald (delmål 15.1 och 15.5)	Positiv påverkan genom att planförslagets konsekvenser för naturmiljö och biologisk mångfald bedöms överlag som positiva. Inga skyddade områden påverkas, men naturvärdesinventeringar föreslås för att undvika påverkan på skyddade och hotade arter i den efterföljande planeringen.

Rent vatten och sanitet för alla (delmål 6.1, 6.3 och 6.4)	Positiv påverkan genom ambitionerna att skydda grundvattentillgångarna i kommunen samt att vattentillgången i samverkan med kringliggande kommuner blir långsiktig och hållbar. Vidare att avloppsvatten och dagvatten ska tas om hand om på ett sätt som undviker förorening av grundvattnet.
Hållbar energi för alla (delmål 7.1)	Möjlig positivt i och med åtgärder för alternativa energislag och utpekande av utredningsområden för produktion av förnybar energi.
God utbildning för alla (delmål 4.2)	Positiv påverkan då planförslagets intentioner är att förskolor och skolor ska lokaliseras i nära anslutning till bostäder, kollektivtrafik och grönområden.
Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (delmål 8.6)	Positiv påverkan i och med planförslagets intentioner om att arbets- och studiemarknad ska vara tillgängliga för alla och nåbara med kollektivtrafik. Nya verksamhetsområden i flera av tätorterna innebär möjligheter för det lokala näringslivet att utvecklas.
Hälsa och välbefinnande (delmål 3.4)	Positiv påverkan i och med planförslagets intentioner om att utveckla cykelvägnätet vilket medför säkrare resvägar för den som cyklar, vilket inte minst har betydelse för barn och unga.
Minskad ojämlikhet (delmål 10.2, 10.3)	Positiv påverkan i och med uppmärksammande av skillnader mellan kvinnor och mäns resvanor, samt stort fokus på utveckling av kollektivtrafik och gång- och cykeltrafik. Negativ påverkan i och med brist på perspektiven funktionshinder respektive invandrare.

NATIONELLA MILJÖKVALITETSMÅL

Riksdagen har antagit nedanstående 16 nationella miljö kvalitetsmål, se nedan. Målen beskriver de egenskaper som vår natur- och kulturmiljö måste ha för att samhällsutvecklingen ska vara ekologiskt hållbar. Nedan följer en bedömning av hur översiktsplanen förhåller sig till de relevanta miljö kvalitetsmålen samt huruvida översiktsplanen medverkar eller motverkar möjligheterna att uppnå målen.

Miljömål	Planförslagets påverkan på målet
<i>Ett rikt odlingslandskap</i>	Negativ påverkan i och med att ianspråktagande sker på jordbruksmark, begränsas av att ianspråktagande sker i anslutning till befintlig bebyggelse och som har relativt sett sämre förutsättningar för ett rationellt jordbruk.
<i>God bebyggd miljö</i>	Ianspråktagande av jordbruksmark sker på ett sätt som bedöms innebära hushållning av den mest värdefulla jordbruksmarken. Utbyggnad i anslutning till tätorter och samhällen innebär generellt goda förutsättningar för resurshushållning och kollektivtrafik och cykel. Planförslaget innebär en bra utgångspunkt för arbetet med att hantera risker på grund av ett förändrat klimat samt arbetet med att ställa om till förnybar energiförsörjning. Positiv påverkan i och med att planförslaget tar ett brett grepp för att värna kulturmiljön i kommunen. Positiv påverkan i och med planförslagets intentioner gällande närhet till rekreationsområden, grönområden, kollektivtrafik och utbyggt cykelvägnät.

<i>Levande sjöar och vattendrag</i>	Positiv påverkan genom att planförslaget har flera ställningstaganden som syftar till att positivt påverka sjöar och vattendrag. Gröna miljöer med förutsättningar för bland annat vattenrening ska värnas och utvecklas. Negativ påverkan genom att planförslaget innebär mer hårdgjord yta. Planförslaget skulle kunna utvecklas med tydligare åtgärder för att minska mängder näringsämnen och miljöfarliga ämnen som når vattendrag och sjöar.
<i>Grundvatten av god kvalitet</i>	Positiv påverkan genom ställningstaganden som syftar till att minska risken för att föroreningar når grundvattenförekomsten.
<i>Begränsad klimatpåverkan</i>	Positiv påverkan i och med utbyggnad i anslutning till tätorter och samhällen då det begränsar behovet av omfattande utbyggnader av kommunaltekniska system. Utbyggnad av cykelvägar är positivt. Planförslaget hanterar även omställning till produktion av förnybar energi.
<i>Ett rikt växt- och djurliv</i>	Positiv påverkan i och med planförslagets konsekvenser för naturmiljö och biologisk mångfald bedöms överlag som positiva.

8 FORTSATT ARBETE OCH UPPFÖLJNING

Enligt 6 kapitel 11 § 5 punkten miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa betydande negativa miljöeffekter. Då arbetet med översiktsplanen är i ett samrådsskede finns det möjlighet att arbeta vidare med innehållet i översiktsplanen för att stärka dess styrning mot en hållbar utveckling. Det fortsatta arbetet med översiktsplanen bör därför ta sin utgångspunkt i de förslag på åtgärder som föreslås i kapitel 5.

Enligt 6 kapitel 11 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Uppföljningen av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen i realiteten ger bör så långt som möjligt kopplas till befintliga tillsyns-, miljölednings och övervakningssystem. Det innebär att vidare åtgärder bör baseras på de resultat som övervakningen ger gällande aspekterna vatten och klimatpåverkan. Det ger underlag till vilka ytterligare åtgärder och strategier som behöver tas fram.